

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 1 2017

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 1 mars 2017

Årgång 83

ISSN 0015-4431

Förbundets Høge Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

Jens Nykvist

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 0455-23964

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Tel 0455-48218

Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: a-l.froding@live.se

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

08-530 447 57

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 08-678 09 08

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund

Tel: 08-571 448 51

Vordf: Kommendörkapten Jan Wikberg

Tel: 0735-637 492.

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: Se tidskriften 2017-1

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledare	3
3. sjöstridsflottiljen - högvakt	4
FM i Växjö 70 år	5

4. sjöstridsflottiljen - ny chef	6-7
FM i Karlstad-Värmland 10 år	8-9

Ubåtshistoria	10
---------------	----

Marinstridsdagar i Karlskrona	11
Marinmålare Jacob Hägg	12
Flottans tystaste förband	14

Marinens Musikkår del 6	16-18
Nya böcker	20-22
Marinmuseum 20 år på Stumholmen	23
Skeppsgossehistoria del 1	24-25
Korsord	27
Om Riksårsmötet	28-32
Rekrytskola period 2 till sjöss	33-36
Vad en gammal bild berättar	37
Karlshamns kastell	38-39
KÖMS bibliotek i Karlskrona	40-41
Lokalföreningarna	43-51

Omslagsbild:

Ubåten Halland under gång. Foto Försvarmakten

Nummer 2 2017 utkommer i juni. Manusstopp den 15 maj..

Välkomna till ett nytt verksamhetsår

Välkomna till ett nytt verksamhetsår i kamratföreningen Flottans Män. Det här året är ett "normalår" för Flottans Män, vilket innebär, att i stort sett all verksamhet genomförs i lokalföreningarna och regionerna och den enda större samlingen är Riksårsmötet, som genomförs i början av maj i Göteborgs-föreningens regi. Mer om det finns att läsa längre fram i tidningen.

Vid en betraktelse av världen utanför Flottans Män, världen runt omkring oss, kan vi nog inte se 2017 som ett normalår. Ett osedvanligt osäkert säkerhetspolitisk läge kvarstår och en ny president har flyttat in i Vita Huset, med allt vad det kan innebära för relationerna mellan USA och Europa och NATO. Truppförflyttningar genomförs och NATO förstärker sina östliga medlemsländer, samtidigt som Ryssland utökar sin närvaro i östersjöområdet. En mängd frågor är fortfarande obesvarade!

Under januari genomfördes den årliga Sälenkonferensen i Folk och Försvars regi. Ministrar och myndighetschefer, politiska partiers ordförande och andra beslutsfattare tillsammans med forskare och debattörer samlas under ett antal dagar för att diskutera och debattera försvars- och säkerhetsfrågor. Kort sagt alla, som har åsikter i dessa frågor, deltog!

Vid flera tillfällen under förra året ställdes frågan på denna plats, vilka signaler som behövs för att våra politiska ledare skall förstå, att det är nödvändigt att förstärka vår försvarsförmåga. Vad måste hända för att beslutsfattarna skall fatta nödvändiga beslut?

Uttalanden på Sälenkonferensen visar, att det gångna årets händelser och det uppkomna läget, är tillräckliga för att inse allvaret i omvärldsläget och att åtgärder måste vidtas. En övervägande majoritet av alla deltagare i konferensen ansåg, att det svenska försvaret måste stärkas ytterligare utöver vad, som sades i det senast fattade försvarsbeslutet.

Synpunkter på antal kronor som bör tillföras försvarsanslaget per år, eller över en viss tidsperiod, varierade stort och angavs både i belopp och som en procentuell del av bruttonationalprodukten. Vad det faktiska resultatet blir, återstår att se. Under konferensen verkar betalningsviljan vara stor och det lovas runt,

men när politikerna möter vardagen igen, är risken stor att det hålles tunt!

Det föreligger alltså en samsyn, att Försvarsmakten måste förstärkas, men vilka delar eller system som skall prioriteras, lämnades få eller inga förslag på.

En central fråga under konferensen var militär närvaro på Gotland. I en TV-sänd intervju framhöll försvarsministern, att det har vi sedan i höstas och det har vi inte haft tidigare! Ett uttalande som kan synas något märkligt, eftersom det fram till försvarsbeslutet 2000 fanns tre utbildningsregementen på ön.

Naturligtvis har Gotland en strategisk betydelse och militära förband har utbildats på ön sedan urminnes tider. I all operativ planering har en förstärkning av Gotland funnits med i händelse av ofred i vår omvärld, så det är ingen nyhet, att det ska vara på det viset. Vad som nu sker är, att en knappt två årtionden lång parantes avslutas och Försvarsmakten är tillbaka!

Det krävs dock mycket mer än en stridsgrupp på Gotland, för att vår försvarsförmåga skall anses vara tillräcklig för att möta de påfrestningar, som landet kan komma att utsättas för redan i ett skymningsläge. Flera förband och system måste förnyas och förstärkas. I det nu gällande försvarsbeslutet finns ingen förnyelse av övervattensfartygen med och det är oroväckande. Om inte så sker, är risken överhängande, att flottan inom en inte alltför avlägsen framtid är ett minne blott!

Nu ska det tillsättas en försvarsberedning, som ska ta fram ett beslutsunderlag för statsmakternas inriktning av Försvarsmakten i nästa försvarsbeslut. Låt oss hoppas, att beredningens analyser och viktiga arbete utmynnar i ett förslag, som ger oss en nödvändig förnyelse och utvidgning av våra sjöstridskrafter.

Johan Örnlund

3.sjöstridsflottiljen genomförde högvakt

I mitten av januari var det dags för 3.sjöstridsflottiljen från Karlskrona att genomföra högvakt vid Stockholms slott. Numera fördelas denna uppgift till landets samtliga förband, inklusive hemvärnet och med tanke på det lilla antalet förband, som finns inom Försvarsmakten i dag, kan det för vissa Stockholm närliggande förband bli tätt mellan gångerna.

Publikintresset är oavsett väder och vind alltid stort vid de ceremonier, som ingår i vaktavlösningen. Vakhavande örlogskapten vid detta tillfälle var Magnus Roos och vaktchef var kapten Johan Lifner.

Foto Försvarsmakten

Olle Melin

Inmarsch på Yttre borggården

Parad för flaggan

Flottans Män Växjö 70 år 2017

Flottans Mäns Växjöavdelning bildades den 6 oktober 1947. Man hade annonserat i Växjö-tidningarna efter *"personer som varit fast anställda eller exercerat vid Flottan"*. Årsavgiften bestämdes till 3,50 kronor samt att *"tilltalsordet föreningsmedlemmar emellan skall vara du"*.

Första mötet den 12 februari 1948 hölls på Frimurar-pensionatet och kommandörkapten Schultze höll ett *"mycket intressant föredrag om föreningens mål och arbete"*. Efter föredraget visades *"trefliga filmer"* från skeppsgossefartgens seglingar samt ett bildsvep från övningar med Flottans fartyg till sjöss.

1949 hade föreningen fått 25 medlemmar, vilka 1952 ökat till 39. Det förekom mycket kaffe med dopp och det berättades skepparhistorier. Samtidigt meddelades, att föregående årsmöten ibland vartit dåligt besökta, *"vilket torde bero på, att flertalet medlemmar äro bosatta på Landsbygden och givetvis ej har så stora möjligheter, som de i staden bosatta, att närvara"*.

Till årsmötet 1977 hade styrelsen lämnat ett förslag om att bilda en damklubb, vilket godkändes och *"hemställdes till våra söta fruar att utse en interimsstyrelse"*. Den 15 oktober var det 30-årsfest. Det bjöds på musik samt besök av Riksföreningens dåvarande ordförande Fredrik Taube. Vid årets slut hade föreningen 39 medlemmar, varav 13 var nytillkomna under året.

Efter ett mycket kort möte i december 1978 avslutade ordförande Eric Pennhag detsamma *"samt inbjöd till kaffe och våra väntande flickor"*. Därefter visades tvenne filmer; *"Sveriges Flotta 70 år"* och *"Älvsnabbens långresa 1955-1956"*. Medlemsantalet hade vid slutet av 1978 ökat till 38.

Ordförande Eric Pennhag avgick i och med årsmötet 1980 och överlämnade till föreningen en ordförande-klubb med platta, tillverkad av svartek från 70-kanonersskeppet *Småland*, som byggdes i Stockholm 1679. Det deltog i slaget mot Danmark vid Mön 1710 och vid Fehmern 1715. Skeppet sänktes i nuvarande örlogshamnen i Karlskrona 1730. Vraket bärgades i samband med uppröjning i hamnen.

Under 1980 aktualiserades frågan om en egen lokal och man diskuterade att köpa en stuga i Evedal eller hyra en lokal på I 11. Denna fråga fick inte sin lösning förrän på våren 1983, då föreningen tilldelades en klubblokal i villa 23 vid I 11. Första mötet i egna lokalen hölls i juni 1984.

Årsmötet 1982 avslutades med en insamling till ett nytt ubåtsjaktfartyg, vilket inbringade 821 kronor och 10 US dollar. Initiativtagare var Nils Arvid Arvidsson. Medlemsantalet höll sig strax över 55. Vid årsmötet 1984 höjdes medlemsavgiften till 60 kronor.

Växjöavdelningen stod som värd för riksmötet i slutet av maj 1984. Önskemål hade inkommit från andra

avdelningar om bl.a. glasbruksbesök och ångbåtsresa i Helgasjön. Programmet innehöll även besök på Emigrantmuseet, kaffe i Kronobergs slottsruin, korum och flagghissning, kamratmiddag och underhållning med dans.

I juni 1985 hade föreningen 65 medlemmar. Villa 23 användes fortsättningsvis både som fritidslokal och som möteslokal. Lokalen hade bestämda öppettider, från början på tisdagskvällar, senare under lördagsförmiddagar. Besöksfrekvensen var dock inte stor. I januari 1987 firade föreningen 40 år med en fest på Asa Skogsbruksskola med övernattnig på vandrarhemmet.

1989 bestämdes, att styrelsemöten skulle hållas första tisdagen i varje månad utom juni, juli och augusti. Denna ordning har gällt sedan dess, förutom att augusti tillkommit som en aktiv månad. Efter beslut på årsmötet höjdes medlemsavgiften till 100 kronor.

Den 3 november 1994 dyker programpunkten *"Herrsill"* upp för första gången och styrelsen beslutar att hyra ett rum på 20 m² av HSB.

Vid invigningen av föreningens nya lokal utbringades en alkoholfri skål och det slogs åtta glas i skeppsklockan. Det årets julfest fick dock 48 deltagare, så lokalen var för liten.

50-årsjubileet den 30 augusti 1997 genomfördes på Kronobergshed med möjlighet till övernattnig. 2001 flyttade föreningen in i Marinstugan. Idag har föreningen 72 medlemmar och är mycket aktiv. Förutom de inplanerade träffarna och middagarna genomförs varje år flera studiebesök på intressanta platser, oftast med en marin anknytning.

Ordförande i Flottans Män Växjö från 1947

1947-1956	Henning Hellvi
1956-1980	Eric Pennhag
1980-1982	Alf Stenström
1982-1986	Stig Nilsson
1986-2001	Nils-Åke Bergman
2001-2007	Bengt Fransson
2007-2012	Lennart Salomonsson
2012-	Sten Svensson

Inför jubileumsåret 2017 har FM Växjö gett ut en almanacka med marina motiv. Marinstugan pryder omslaget

Ny chef

4.sjöstridsflottiljen

Den 1 februari var en betydelsefull dag för 4.sjöstridsflottiljen. Då tillträdde kommandör Fredrik Palmquist som flottiljchef och senare den dagen övertog förbandet ansvaret för högvakten vid Stockholms slott.

I sitt första veckobrev skrev den nytillträdde förbandschefen som en presentation av sig själv och sina förväntningar på förbandet bland annat:

Det var 1988 när jag som nybakad fänrik gjorde anmälan på flottiljen för första gången och storögt betraktade jag fartygen och all aktivitet, som genomfördes i hamnområdet. Tanken, att man en dag långt senare skulle få ansvar för hela förbandet, var mycket långt borta. Snarare var det nog funderingar om, var jag skulle kunna passa in i denna enorma stridsmaskin, som rumlade runt i mitt huvud.

Jag var patrullbåtsdivisionen trogen länge och fick tillfälle att vara FC under tre år. Den perioden formade mig både som person och som yrkesman, då jag växte upp mitt i ubåtsjakttiden. Under denna period anammasdes begreppet uppdragstaktik och personalen tvingades

därutöver improvisera, eftersom de verktyg, som stod till buds, inte i alla stycken var anpassade för den verksamhet, som vi var satta att hantera. Efter denna period påbörjade jag min tid vid Högvakteret, men jag har nästan inte tjänstgjort i några marina befattningar och detta har varit viljestyrt, då jag ville spänna bågen genom att testa min förmåga mot andra än kamrater från Marinen. Under denna period var jag djupt inblandad i beredningarna inför försvarsbesluten och kämpande därför för Marinen i kampen om resurser. I syfte att hålla någon form av förbandskontakt deltog jag som stabsofficer i alla beredskapsförband för korvetterna sedan IKS bildades och genom det deltog jag i ML01. Efter det bar det av tillbaka till Högvakteret för att hantera ännu ett budgetunderlag, innan jag tog över som chef för 41.korvettdivisionen följt av en kortare sejour som stabschef vid Marinbasen. 2011 blev jag ställföreträdande stabschef vid Ledningsstaben och det var i sanning tre år av utmaningar, som då startade. Huvuddelen av min tid där gick ut på att koordinera hela högvakterets arbete. 2014 var det dags att byta arbete och ta över en helt ny tjänst vid PROD MARIN, där Marinchefen flyttade in och jag fick rollen som stabschef. Detta innebär, att jag för första gången fick ett arbete, där jag fick fokusera på marina ärenden och det var ett kärt återseende.

Nu har jag checkat ut från Högvakteret och tagit över flottiljen och det är inte utan känsla av skräckblandad förtjusning, som jag nu skall ge mig hän åt mitt moderförband. Att fylla min företrädares skor kommer inte att bli lätt, då Ewa dels var en duktig yrkeskvinna men också hade ett drivet ledarskap. Jag som person är tämligen direkt i mitt anslag och enkel att läsa av – jag säger, vad jag tycker och jag tycker, vad jag säger. De, jag tidigare har samarbetat med, brukar säga, att jag är in-

tensiv och energirik i mitt arbetssätt samt kombinerar empati med en skopa kärvhet, när så behövs. Under de inledande veckorna kommer jag att fokusera på att lyssna i syfte att skapa mig en uppfattning om läget vid förbandet och inom ramen för detta kommer jag att promenera runt i lokaler och fartyg. Bli därför inte förvånande, om jag plötsligt dyker upp, när ni minst anar det!

Även om jag kommer att fokusera på att vara lyssnande, kan jag inte hålla mig ifrån att släppa en aning på förlåten rörande mina tankar om framtiden. Min bestämda uppfattning är, att vi någon stans längs vägen har glömt bort begreppet *uppdragstaktik* och detta är ett område, som jag avser att fokusera på. Jag vill att hela flottiljen skall ha uppdragstaktiken som ledstjärna, när vi genomför vår verksamhet och att det finns en acceptans för, att uppgifter kan lösas på olika sätt, men sammantaget blir resultatet bäst, om beslut tas rätt nivå. Detta kräver självklart en kombination av utbildning och förtroende, men jag tror, att det enda sätt vi kan hantera de utmaningar vi har i olika typer av situationer är, att chefer och medarbetare på alla nivåer både har en vilja och ett mandat att finna lösningar på utmaningarna.

Det andra området, jag avser att lägga särskild vikt vid, är *personalområdet*, där min önskan är en bättre planering för både förbandet och individen. Under det kommande året kommer jag att sträva efter, att alla medarbetare skall ges en längre inriktning på, vad hon eller han skall göra framöver, då detta är till gagn för både mig som chef och för förbandets medarbetare.

En annan aspekt, som jag har funderat mycket över de senaste åren, är, vilka åtgärder som kan vidtas för att göra oss som förband farligare – och då menar jag inte för oss själva utan för en potentiell motståndare. Under de senaste åren har hela Försvarmakten tagit stora steg

mot en situation, där vi har använt det vi har för att höja förmågan och beredskapen. Jag är övertygad om, att vi tillsammans kan få vårt förband att bli spetsigare och att detta kan åstadkommas genom goda idéer från alla nivåer i organisationen. Ett verktyg, som vi historiskt sett tidvis har negligerat, är användandet av *vilseledning*, men nu är det dags att införa detta som en naturlig del i planeringen på alla nivåer. Jag avser att återkomma till detta område i mina inledande dialoger med de olika förbandsdelarna.

Som person är jag extremt lösningsorienterad och till min hjälp för att nå lösningar väjer jag sällan för oortodoxa lösningar – ett tips till er alla är att undvika frasen "Det går inte" – det är få saker, som inte går, men det finns saker, som är svårare än andra och dessa kan behöva en lösning, som kanske aldrig är prövad förr. Jag närmar mig dock min nya befattning med en stor portion av ödmjukhet och jag är fullt på det klara med, att förbandet är bemannat med människor med en stor kompetens och en vilja att utveckla förbandet.

Avslutningsvis vill jag tacka Kjell- Ove Schramm för hans tid som tjänsteförrättande flottiljchef – han har lyckats att kombinera sina bägge roller på ett föredömligt sätt och det skall han ha all heder av.

Jo, det var en sak till. Jag avser att fortsätta min tradition från korvetterna genom att från och med nu använda epitetet "Stolta fjärde sjöstridsflottiljen" – det beskriver vad vi är och vad vi strävar efter.

Fredrik Palmquist

**Bilder från mottagningsceremonin den 1 februari.
Foto Försvarmakten**

Flottans Män Karlstad-Värmland har firat sitt 10-årsjubileum

I början av 2006 ansåg FM sekreterare Bo Schagerberg, att det borde finnas underlag för en lokalförening i Karlstad. Efter diskussion i förbundsstyrelsen uppdrogs åt förbundets vice ordförande Jan Wikberg att kontakta någon i Karlstad. Det blev lokalföreningens blivande förste ordförande Göte Rahm, som efter en tids betänketid tackade ja till förslaget att försöka bilda föreningen. Göte samlade några kamrater från svunnen tid och de bestämde sig för att försöka få till stånd en förening.

Den 16 maj 2006 bildades föreningen och Göte Rahm blev ordförande och var sådan till 2015. Vid årsmötet detta år tog nuvarande ordföranden Ulf Sjödén över rodret.

Jubiléet för de tio åren celebrerades med en trevlig kväll i goda vänners lag, både egna medlemmar och en del gäster och damerna var givetvis medbjudna att fira denna dag.

Förutom egna närvarande medlemmar deltog Bo Schagerberg som representant för förbundsstyrelsen. Flottans Män i Lysekil representerades av dess ordförande Jackie Lindebäck med fru och Värmlands Sjöfarts Gille representerades av ordförande Peter Hertting.

Från riksförbundet erhöles förbundsfanan, från Lysekil en snyggt snidad skylt med inskriptionen *Flottans Män Karlstad-Värmland* samt föreningens standar och av Värmlands Sjöfarts Gillet boken *Transporter på Klarälven* med Bengt Stjernlöf, en föreningsmedlem, som författare.

Även några av de, som för drygt tio år sedan grundade föreningen, var närvarande. Bland dessa kan nämnas föreningens första ordförande Göte Rahm, Roger Sundberg föreningen kassör sedan start liksom Stig Friberg, som varit fören-

Ulf Sjödén mottar gåva från LoF Lysekils Jackie Lindebäck.

ingens revisor, även han sedan föreningen bildades. Övriga som var med och bildade föreningen var Tom Thörn för övrigt dess förste sekreterare samt Conny Isebank.

År 2006 var vi cirka tio medlemmar. I dag är vi cirka åttio.

Den egna lokalen i Hamnkapensbostaden fick vi tillträde till den 1 januari 2008, varefter rekryteringen tog fart. Vi hade god hjälp av NWT, som skrev några artiklar om den nya föreningen.

Inom huset finns även Värmlands Sjöfarts Gille och Ångbåtsällskapet Polstjärnan. Vi har inom föreningarna bildat en trivselgrupp, som handlägger frågor rörande det gemensamma ansvaret för fastigheten samt genomför årligen vissa gemensamma aktiviteter.

Vid senaste mötet med trivselgruppen bestämde man sig för att återuppta frågan om ett Maritimt Centrum runt den gamla hamnkapensbostaden, en fråga som legat nere i några år. Nu tyckte man, att tiden är inne för nya diskussioner med kommunen i detta ärende. Man

Bo Schagerberg förbundssekreterare

hoppas bl.a. att den "nya" kommunledningen skall gå med på att flytta den gamla Vågmästarbostaden tvärs över vägen, så vi kan disponera denna inom föreningarna. Vi har ett halvt löfte att få köpa fastigheten till ett mycket förmånligt pris. Det erfordras endast kommunens tillstånd att få placera huset på vår nuvarande tomt. Flottans Män skulle bl.a. då kunna bilda en damklubb, som kunde husera i detta hus.

Den utsökta måltiden leveredes av restaurangen i Skoghalls Folkets hus, mycket mat och gott som vanligt. Föreningens klubbmästare, Göran Olsson, styrde sina "trupper" på ett föredömligt sätt. Till sin hjälp hade han sambon Anneli Oskarsson och Miriam Tolvanen. En och annan medlem ryckte emellanåt in med en hjälpande hand. Baren sköttes föredömligt av Bertil Andersson.

Gratulationer till jubiléet hade även inkommit från andra föreningar inom region väst.

Efter avslutad måltid och diverse tal stundade kaffe och avec. Vår lotteriföreståndare passade på att sälja lotter till de närvarande. Han presenterade även ett kommande lotteri och som vinst i detta lotteri kan man vinna uppehålle m.m. m.m. till EDIP 2017.

Kvällens toastmaster var vår vice ordförande Björn Hörgren, som skötte uppgiften med säker hand (röst), som det anstår en gammal kustjägare.

Vi framför även vårt tack till KSS, som än en gång upplåtit sitt klubbhus till oss.

Bert Ågren

Foto Bert Ågren

Honnörsbordet.

Veteranerna Göte Rahm vår förste ordförande och Roger Sundberg nuvarande kassör

Salut för HM Konung Carl XVI Gustaf

Lördagen den 28 januari sköts salut från landets salutstationer med anledning av HM Konungens namnsdag.

På salutstationen Kungshall i Karlskrona svarade anavdelning ur Hemvärnet i Blekinge för genomförandet. Salut-officer var kapten Mats Gleisner och ställföreträdare var löjtnant Benny Larsson. Saluten övervakades av marinbaschefen Erik Andersson, som efter genomförd skjutning delade ut diplom till deltagarna.

Nytt i Karlskrona är, att saluttruppen numera marscherar från Trolle till Kungshall med trumslagare i täten, detta bl.a. för att locka publik till ceremonin. Och mycket folk fanns på plats denna soliga vinterlördag.

Foto Olle Melin

Olle Melin

Salutstyrkan från Blekinge hemvärn passerar Stumholmsbron på väg mot salutstationen på Kungshall. I täten trumslagare från Hemvärnets musikkår Blekinge, Stefan Johansson till vänster och Peter Stenholm

Salut för HM Konungen

Marinbaschefen Erik Andersson tar emot salutbemanningen efter väl förrättat värv

Ubåtshistoria

Vid novembermötet i Malmöföreningen i november 2016, berättade föreningens ordförande Hans Carlsson lite ubåtshistoria. Föredraget var speciellt, varför vi på redaktionen omarbetade materialet till en egen artikel.

Föredrag med detta innehåll har Hans hållit i många olika sammanhang inför en varierande publik.

Hans har grävt djupt i arkiven och verkligen hittat roliga och intressanta saker om vår fina ubåtsflotta!

Det handlar om allt från den första *HMS Hajen* från 1904 till senaste projektet A26. Hans talade även om vår URF och dess två motsvarigheter i USA och England. Dessa tre samsas även om att hjälpa till över hela världen, om det skulle behövas.

Att bli besättningsman på en ubåt var inte lätt. Läs texten nedan och Du förstår varför.

Stefan Leo/Hans Carlsson

Hälsare bestämmelser i fråga om de fördringar,
som skola vara gällande beträffande deras kroppsbef-
fenhet, vilka av stationsmyndighet uttagnas till tjänst-
göring i undervattensbåt, utfärdade av marinsjukhuset
på grund av sådant generalorder nr 488 den 16. maj 1904.

Var och en som uttagnas till tjänstgöring i undervattensbåt, bör vara frisk och av stark kroppstyp, höj över 1,75 m. lång samt äga ett bröstomfång, som är minst lika med halva kroppslängden.

Av nervsystemets sjukdomar böra särskildt framhållas såsom inkompetensorsaker alla organiska nervsjukdomar, vidare fallandesot, nevrasteni och hysteri etc.

Att alkoholister av alla grader äro odugliga till ifrågasvarande tjänst, säger sig själft.

Vidare bör iakttagas, att ej personer uttagnas till undervattensbåttjänst, som lida av illaluktande andedräkt, kroniskt stinkande snuva eller hudsjukdomar, som genom illaluktande utsöndring (t.ex. fotsvett) förorena luften ombord i undervattensbåten.

Av veneriska sjukdomar utgöra följande hinder för uttagning till undervattensbåttjänst: kroniskt gonorré och recidiverande syfilis.

Vid ifrågasvarande kroppsunförsäkring bör den undersökande marinsjukhusets läkare i tankarna ha på grund av de hygieniska förhållandena ombord särskildt hänsyns- tagande tjänstgöringen i undervattensbåt, som dels kan leda till tillfällig otjänstbarhet hos någon eller några av besättningen med fara för undervattensbåten stridsvärde dels till stadigvarande invaliditet, om sjukliga anlag förefin- nas.

Här ser vi ett gäng ombord på Hajen från 1904, som klarat kraven! De är alltså högst 1,75m långa, har bred bringa och lider varken av psykisk ohälsa, fotsvett, stinkande snuva eller har veneriska sjukdomar, d.v.s. gräddan av vad svenska flottan hade på den tiden! Något för dagens unga att ta efter?

En bild från en helt annan tidsepok visar, när ubåten Östergötland "visar tänderna"! Det gick ett sus genom lokalen, när den visades och alla, som legat på ubåt, längtade tillbaka till den tiden.

Fri uppstigning från dyktanken i Karlskrona. En elev har just kommit upp till ytan och ropar sitt namn högt och tydligt. Om inte, kan fara vara åfärde. Man skall då kunna säga sitt namn högt och tydligt, annars har det inte gått bra.

Två bilder hur det såg ut i byssan på ubåtar förr i tiden jämfört med idag.

En skämtteckning från 1959 av den legendariske Birger Lenning.

Marinstridsdagar i Karlskrona

Marinstridsdagarna 2017 arrangerades i Karlskrona den 24-26 januari för åttonde året i rad.

Tidigare år har Marinstridsdagarna haft ett tema, dock inte i år. Däremot kretsade mycket av den gemensamma inledningen i Konserthusteatern, förutom om marinens kapacitet och framtid, om situationen i vår omvärld, både den i vårt närområde, men även i andra delar av världen, som ger avtryck på Försvarmaktens verksamhet.

Meningen med att kalla samman stora delar av marinens personal under några dagar är att informera om, vad som händer inom marinen liksom att låta medarbetare träffas fysiskt och byta erfarenheter. Nytt för i år var att dra ner på antalet seminarier och istället lägga in ett antal arbetsmöten, där deltagarna aktivt bidrog i grupparbeten. Därför var deltagandet inte lika stort som tidigare: drygt 800 personer deltog under årets marina evenemang.

Utöver personal från Försvarmakten deltog också andra myndigheter, som arbetar nära marinen, t.ex. Sjöfartsverket, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarshögskolan.

Marinchefen Jens Nykvist och Marintaktiska chefen Ola Truedsson inledde programmet i Karlskrona konserthus.

Bifogad bild är framtagen just för Marinstridsdagarna och föreställer olika verksamhetsområden inom marinen. Illustration: Ulrika Klintin/Försvarmakten.

Michaela Linge

Foto Michaela Linge

Samling i konserthusets foajé

CM Jens Nykvist och Ola Truedsson inledde dagarna

Viceamiral Veijo Taipulus, kommendör i finska marinen,

Marinmålaren Jacob Hägg

Amiral Jacob Hägg är en av våra mest kända och beundrade marinmålare. Under sitt 92-åriga liv hann Jacob Hägg måla över 800 oljemålningar och producera minst det dubbla antalet teckningar, etsningar och laveringar.

Hägg föddes 1839 på Gotland nära havet och blev tidigt inspirerad till att måla vatten och båtar, liksom till en karriär inom flottan. Under hans tid i flottan var målandet hela tiden närvarande.

Ett av de fartyg som Hägg målat är fregatten *Eugenie*, som år 1851-1853 svarade för en lyckad segling jorden runt.

Amiralen har fångat *Eugenie*, när hon i hårt väder har passerat det beryktade och farliga Magellans sund och löper ut i Stilla havet.

Magellans sund är 600 kilometer långt och på sina ställen bara ett par kilometer brett och bitvis mycket svårnavigerat. Året runt är sundet utsatt för hårda, oftast västliga vindar och starka tidvattenströmmar med upp mot tio knops fart. Höjd-

skillnaden kan vara så mycket tolv meter.

Eugenies segling genom sundet har beskrivits som den största bragden i den svenska marinens historia.

Chef ombord var kommandörkapten Christian Adolf Virgin. Vid återkomsten till Sverige 1853 befordrades Virgin till konteramiral.

Prinsen tog initiativ

Initiativet till *Eugenies* resa togs till stor del av prins Oscar Fredrik (blivande Oscar I), sjöministern Julius von Platen och utrikesministern Gustaf Stierneld. Syftet var bland annat att skydda och främja svensk handel över världen, att utföra vetenskapliga arbeten i Charles Darwins fotspår samt att uppteckna nautisk information. Under resan samlade medföljande vetenskapsmän in närmare 10 000 föremål, som än idag finns att beskåda i våra museer, inte minst på Naturhistoriska riksmuseet.

Det tog inte mindre än tio år att färdigställa *Eugenie*. Hon sjösattes

1846 och var i allt väsentligt ett arv från Chapmans sista konstruktioner från 1800- talets första år. *Eugenie* var en ren seglare, den näst sista seglande stridsfartget, som byggdes för marinen.

Längden var 45 meter och bredden 12 meter. Segelytan var 1700 kvadratmeter och displacementen 1300 ton. *Eugenie* var ett vackert, starkt och välseglande fartyg, vilket starkt bidrog till att valet föll på henne, när det gällde att utse vilket fartyg, som skulle bli världsomseglare.

Häggs sonson, kommandör Christer Hägg, berättar i en bok, som utkom 1999, om *Eugenies* beryktade världsomsegling. Hägg har också svarat för en mycket vacker bok om farfaders arbeten som marinmålare och sjöofficer. Boken har titeln "Marinmålaren Jacob Hägg".

Uno Gradin

Amiralen Jacob Hägg har fångat Eugenie, när hon i hårt väder har passerat det beryktade och farliga Magellans sund och löper ut i Stilla havet.

Stockholms hamnar

Stockholms hamnar bygger i Norvik, därom är nog alla medvetna och har också säkert sett ritningar och bilder på vad, som kommer att bli Sveriges största containerhamn i Östersjön.

Stockholms hamnar bygger inte bara Norvik. Går man in på hamnens hemsida, kan man se alla anläggningsarbeten som är pågående eller färdigställda.

Den stora omdaningen, som sker i Frihamnen, skapar utrymme för en ny Djurgårdsstad, liksom utvecklingen av Kapellskär.

Vad som är intressant är den långa historien kring vattnen runt Nynäshamn. Redan på 1000-talet var området ett huvud för sjöfart till och från Stockholm. Civil sjöfart följde kända landmärken som Landsort och Dalarö. Svenska armador lägrade upp här för anfall mot fiender och fienden för anfall mot Sveriges huvudstad. Den marina förankringen från Landsort/Nynäshamn till Älvsnaven har varit stor och har långa anor.

Om allt detta kan man läsa på hamnens hemsida med tillhörande länkar.

Bilden visar hur hamnen Norvik kommer att gestalta sig när allt är klart om 5 - 10 år och som blir ett lyft för Södertörn.

Läs mer på www.Stockholmshamn.se

Containerhamnen Norvik

HELSINGBORGS HAMN PORT OF HELSINGBORG

Flottans tystaste förband

– året som gått

Trots att 2016 var ett år, då många saker i vår omvärld och vår uppfattning om densamma förändrades, kan året ändå på det stora hela betraktas som ett relativt normalt år för 1.ubåtsflottiljen – präglad av intensivt arbete, omväxlande arbetsuppgifter och utmaningar att lösa i kamrater och kollegors sällskap.

Året inleddes, i likhet med många gånger tidigare, med en period av utbildning av personal till kaj och verksamhet till sjöss för att skaka bort den rost, som eventuellt bildats under vinteruppehållet.

Därefter vidtog en av årets mest intensiva övningsperioder, som kulminerade i både övning av ubåtsjakt och samövning med Finland, den senare till stöd för den omtalade Svensk-Finska gemensamma sjöstyrkan, också känd som SFNTG samt deltagande i den NATO-ledda övningen BALTOPS.

I samma period fattades också ett beslut, som förbandet är mycket stolt över, men som samtidigt påverkade vår verksamhet, nämligen att utnämna flottiljchefen Jens Nykvist till marinchef och konteramiral.

Därefter följde en period med återupptagen övningsverksamhet efter en välförtjänt sommarledighet, vilket präglades i stort av en mycket stor vilja från förbandet att leverera efterfrågade förmågor och resultat. Detta nådde sin höjdpunkt i ett mycket uppskattat svenskt bidrag till den internationella övningen Northern Coast under september månad. I den här perioden skall också framhållas det framgångsrika arbete, som Stefan Östrand genomförde som tillförordnad chef för 1.ubåtsflottiljen.

Att kommandör Mats Agnéus tillträdande som chef för 1.ubåtsflottiljen i början av september gav sedan förbandet möjlighet att fortsätta året hela vägen in i mål med hög leverans och goda omdömen.

Under 2016 har Första ubåtsflottiljen haft ett betydande fokus på återtagandet av förbandets ubåtsräddningsförmåga, där tyngdpunkten legat på att rekrytera och utbilda ny personal.

Ytterligare ett tecken på detta återtagande visades under hösten i samband med marinövningen SWE-NEX, då den femtio ton tunga ubåtsräddningsfarkosten (URF) flygtransporterades i ett av världens största fraktflygplan av typen Antonov 124, ett moment som enbart genomförts en gång tidigare för sexton år sedan.

Denna typ av övningar är av relevans, då de allra flesta länder, som har ubåtar, även har ubåtsräddning i någon form, oftast genom avtal med andra länder, exempelvis med Nato och Nato Submarine Rescue Sys-

En specialgjord ramp gör ombordlastning av ubåtsräddningsfarkosten på Antonov 124 möjlig

tem (NSRS) eller med Sverige och ubåtsräddningsfarkosten.

Även om 2016 inneburit mycket verksamhet för Första ubåtsflottiljen, har förbandet ändå haft tid för skrott och gemenskap. Detta bland annat i form av ett flottilmästerskap där råstyrka i form av dragkamp och skarp-sinne i form av tipsrunda mättes. Det vinnande laget kan nu stoltsera med vandringspriset i form av en pokal fram till nästa år.

*Rebecka Signäs
informatör vid 1.ubåtsflottiljen*

Nytilträdde ubåtsflottiljchefen Mats Agnéus till höger tar mot förbandet av tjänsteförrättande chefen Stefan Östrand till höger allt under överinseende av marinchefen Jens Nykvist

Ubåten Halland på Stockholms ström

Ubåten Halland från luften

Foto Försvarsmakten

Medaljerad av Kungl Krigsvetenskapsakademin

Vid Kungliga Krigsvetenskapsakademiens högtidssammankomst lördagen 12 november på Börsen och Karlbergs slott tilldelades kommendören av 1.graden Nils-Ove Jansson akademins silvermedalj för boken *Omöjlig Ubåt*.

I motivet för belöningen anger akademien, att beskrivningen utgör ett värdefullt komplement och en analysmässig fördjupning till övrig litteratur i ämnet. Särskilt förtjänstfullt är den strategisk/politiska helheten och det långa tidsperspektivet, som behandlas samt den initierade beskrivningen av marin Spetsnaz, som ger en god bild av Sovjetunionens/Rysslands operativa och strategiska koncept.

Det säkerhetspolitiska läget under 1980-talet har uppenbara paralleller med dagens säkerhetspolitiska situation. Under Kalla Kriget fanns ett dolt kärnvapenhot från Sovjetunionen mot Västvärlden inklusive Sverige. Idag hotar Ryssland öppet med att använda kärnvapen mot sina grannländer. Då liksom nu har vi allvarliga brister inom ubåtsjakten.

Medaljören har hållit föredrag för Flottans Män i Göteborg, Stockholm, Ängelholm och Varberg, vilket kanske kan vara intressant att informera om på respektive hemsida.

Tidigare ÖB, Bengt Gustafsson, belönades vid samma tillfälle. Motiveringen lyder bl.a., att han har efter sin tid som överbefälhavare på ett synnerligen framstående sätt bidragit till att analysera och belysa centrala områden inom Sveriges försvar.

Skulle någon vilja köpa boken, går det bra via www.omojlig-ubat.se Ange "Flottans Män" i beställningen så får man rabatterat pris 250 kr (inkluderar porto).

Medaljörerna, tidigare ÖB
Bengt Gustafsson och kommendör 1.gr Nils-Ove Jansson

Boken och medaljen

Marinens Musikkår – med anor från 1680-talet

Del 6

1944

tillträdde John Skoglöf som kårens dirigent. Han kom från musikkåren vid KA 3 i Fårösund efter att tidigare ha tjänstgjort vid bl.a. I 3 i Örebro. Han hade dessutom varit flöjtist i Stockholmsfilharmonien och lärare vid musikhögskolan. Skoglöf gjorde kåren riksbekant bl.a. genom flera radiosändningar, såväl med den stora kåren, som med den av honom bildade Sjömansoktetten.

1957 omorganiserade de militära musikkårerna och Flottans musikkår i Karlskrona reducerades från 45 till 26 musiker, samtidigt som man bytte namn till Marinens musikkår. Detta namn behölls endast i 3 år, varefter kåren döptes till Militärmusikkåren i Karlskrona. Många musiker valde under 1950-talet att sluta med hänsyn till de försämrade befordringsmöjligheter, som skulle bli en följd av organisationen 1957

1957 blev Sune Sundberg ledare för musikkåren. Han kom då från den nedlagda musikkåren vid F 13 på Bråvalla i Norrköping. Han stannade i knappt tre år.

1960 tillträdde Åke Dohlin som kårens ledare och dirigent. Han stannade i 13 år, varefter han fortsatte till Strängnäs och regionkapellmästare i regionmusikens östra distrikt. Åke skapade sig verkligen ett namn i Karlskrona och var vid sidan om sitt arbete i kåren synnerligen verksam i Blekinges musikliv. Han har komponerat 50-tal marscher, av vilka många blev antagna som förbandsmarscher.

1971 genomfördes den stora musikorganisationen i Sverige, som innebar, att de militära musikkårerna över en natt blev civila och kom att benämnas regionmusik. Således kom gamla ärevördiga Flottans musikkår officiellt att benämnas "Regionmusiken, Karlskrona musikavdelning", men idet dagliga talet hette den ändå Flottans musikkår.

1974 efterträddes Åke Dohlin av Per Ohlsson, som

hade fått stor del av sin musikaliska utbildning inom Frälsningsarmén. Per Ohlsson stannade endast 2 år och efterträddes 1975 av "rikskändisen" Egon Kjerrman, som bl.a. hade nöjet att leda kåren vid besöket i USA 1976, då musikkåren flögs över för att medverka i firandet av självständighetsförklaringen (200-års minnet). Besöket avslutades med en stor marschdefilerering på Broadway.

Egon Kjerrman efterträddes 1978 av Folke Nilsson, som stannade till sin pensionsavgång 1989. Under hans tid som dirigent inträffade den andra stora musikreformen i vår tid, i och med att regionmusikavdelningarna överfördes till stiftelser i landstingets regi. Länsmusiken i Blekinge (sedermera Musik i Blekinge) var en av de landstingsstiftelser, som fick uppdrag åt försvaret, varvid kåren fick behålla sin profil som militär musikkår. I samband med kårens överförande till stiftelsen inom landstinget antogs namnet Marinens musikkår, vilket användes vid militära spelningar.

Efter Folke Nilssons avgång leddes kåren fram till överföringen till Försvarsmakten i regel av gästande dirigenter. Musikkårens fagottist, pianist och "klockspelsvirtuos", Ulf Sigurdson, var också ofta i elden som dirigent under denna tid.

1983 erhöll musikkåren Karlskrona kommuns kulturstipendium med motiveringen "För mångsidig och för kommunens musikliv utvecklande musikutövning med förankring i de militära traditionerna".

Förutom musikdirektörerna har även flaggtrum-

Flottans Musikkår ger konsert på Sparres kaserngård förmodligen på 1920-talet

Sjömansoktetten. Till höger musikdirektör John Skoglöf

Flottans Musikkår ombord på kryssaren Tre Kronor vid örlogsbesök i England

Trumslagare på Tre Kronor

slagarna, som regementstrumslagarna kallas i flottan, satt sin prägel på kåren.

Legendariska namn är här bl.a. flaggmusikkonstapeln Joakim "Jocke" Johansson som verkade på 1930- och 1940-talet, Harald Stenström, som verkade på 1950-talet, Stig Hallberg på 1950-, 1960- och 1970-talen, Alf "Tott" Sigurdson på 1960-, 1970- och 1980-talen samt Hans Lind på 1980- och 1990-talen. I dag leds kåren av flaggtrumslagaren Karin Svensson.

Den förste flaggtrumslagaren hette P A Pettersson och var verksam mellan åren 1862-1874.

Minskade anslag från försvaret till Musik i Blekinge gjorde musikkårens framtid osäker. Planer fanns att reducera kårens numerär till 16 alternativt 8 musiker, vilket skulle innebära att kåren inte längre skulle kunna verka som symfonisk blåsorkester och inte heller kunna genomföra militära ceremonier fullt ut.

Efter ett idogt arbete från marina förband i Karlskrona, musikkårens musiker och inte minst den bildade Marinens Musikkårs Vänner kunde musikkårens framtid räddas och den 1 juli 1993 återfördes musikerna till försvaret och Marinens Musikkår kom att bli en del av Sydkustens Marinkommando. Överföringen möjliggjordes genom att Musik i Blekinge respektive Försvarsmakten köpte musik i en sådan omfattning, att ekonomin gick runt. Karlskrona kommun var angelägen att musikkåren, med sin tradition från 1680 blev kvar i kommunen och höll musikkåren med lokaler mot ersättning i form av musik. Vid marschen genom staden med anledning av återförandet till Försvarsmakten spelades signifikativt nog marschen "Mot ljusare tider".

Ohlsson återkom som dirigent och musikalisk ledare vid övergången till Försvarsmakten 1993. Han stannade till 1998 och efterträddes av Andreas Hanson.

Sedan den 1 juli 1994 ingår musikkåren i Försvarsmusikcentrum vars ledning finns i Kungsängen. Förutom sina militära tjänsteuppdrag, har musikkåren en omfattande konsertverksamhet med en mycket bred repertoar i olika genrer, allt för att möta en ny publik och för att skapa nytänkande. Marinens Musikkår har en nyck-

Marinens Musikkår i ett figurativt program i samband med besök i Sankt Petersburg

Konsert i Sankt Petersburg under ledning av Andreas Hanson

elroll som företrädare inte bara för svensk militärmusik utan också för svensk blåsmusik i allmänhet, som innefattar kontakter med och stöd till den civila amatörblåsmusiken, bland annat genom symposier och kurser.

Marinens Musikkår genomför under ett spelår mer

Flottans Musikkår Stadshotellet Karlskrona september 1953.

1.a raden från vänster: Musikelev T Mattisson, Furir Bill Rubin, Musikkonstapel Stig Nilsson, Musikkonstapel Alf Sigurdson, Musikkonstapel Iwan Wedeborg, Musikdirektör John Skoglöf, Flaggmusikkonstapel Kurt Forslund, Musikkonstapel Olle Brining, Furir Inge Bjarnelo, Furir Bertil Stenholm, Korpral S Ohlsson

2.a raden från vänster: Furir S Berving, Furir K Nilsson, Korpral Jan Nyman, Furir R Stolpe, Flaggmusikkonstapel Harald Stenström, Musikkonstapel Stig Hallberg, Furir Sven Steinbach, Flaggmusikkonstapel Ivar Palm, Flaggmusikkonstapel Karl-Erik Gustafsson, Furir B Karlsson, Furir Åke Anderlund, Furir G Adriansson, Musikkonstapel Arne Melin

3.e raden från vänster: Musikkonstapel Roland Dahlskog, Furir Stig Alvar Johansson, 2. klass sjöman J Andersson, Musikelev S Amberg, 2. klass sjöman Björn Ohlsson (Landenstad), Korpral Rune Håkansson, Korpral Kjell Okmark, 2. klass sjöman Svantesson, Musikelev Stig Lindberg, Korpral Björn Villas, 2. klass sjöman Egon Nilsson

4.e raden från vänster: Furir E Franzén, Musikkonstapel Karl-Erik Svensson, Musikkonstapel T Önnarfalk, Furir Gunnar Olsson.

än 100 spelningar, som innefattar allt från Richard Strausskonserter till nationalhymner vid statsbesök. Barnmusiken utgör också en stor del av kårens verksamhet. Ett stort antal förbandsspelningar genomförs med viss koncentration till södra Sverige. Ett antal dagar varje år genomför musikkåren högvakt vid Kungliga slottet.

Sedan återföreningen med Försvarsmakten, har kå-

ren vid ett flertal tillfällen representerat Sverige utomlands och varit värdar för gästande musikkårer från olika håll i världen.

Hög kvalitet har alltid varit ett riktmärke för kårens verksamhet. Man arbetar efter en långsiktig plan, där visioner om ett nationellt och internationellt erkännande alltid finns som en ledstjärna.

Olle Melin

Fredagsmarsch i Karlskrona. I täten flaggtrumslagare Karin Svensson

En legend i Marinens Musikkår, Ulf Sigurdson med sitt lyraklockspel

www.dockstavarvet.se

Stridsbåt 90H

Tel: 0613 - 711 600
Varvsvägen 1, 870 33 Docksta
info@dockstavarvet.se

MGAB

Maskin- och Fartygsservice
Skeppshandel

Beckholmen

+46 8 611 81 30 | info@mgab.org | www.mgab.org

SERVICE & REPARATIONER
RENOVERING & OMBYGGNAD
SKEPPSHANDEL

MOTORER
ELKRAFT
MEKANIK

GENERATORER
HYDRAULIK
ELEKTRONIK

Gömda krigsfartyg

Andra världskriget gav upphov till ett oräkneligt antal sjöslag och tusentals fartyg mötte sina öden på havets botten. Över sjuttio år senare pågår fortfarande arbetet med att hitta, identifiera och bevara dessa delvis glömda skeppsvrak.

Marinhistorikern Nicholas A Veronico berättar i boken om 40 tidigare oidentifierade vrak – historien, upptäckten och bevarandet.

I boken återfinns bl.a. de japanska minubåtar, som anföll Pearl Harbor, *HMS Repulse* och *HMS Prince of Wales*, som båda sänktes av japanska torpedbombplan utanför Malaysia 1941, det tyska slagskeppet *Admiral Graf Spee*, som efter allvarliga skador sänktes av sin egen besättning i Rio de la Plata 1939.

Gömda krigsfartyg innehåller över 150 samtida och historiska fotografier, fartygsspecifikationer och marinhistoriska detaljer.

Gömda krigsfartyg kommer utan tvekan att guida dig till några av andra världskrigets mest kända marina kvarlevor.

Nicholas A Veronico är författare till en lång rad böcker, bland andra *Hidden Warbirds* 2013 och 2014.

Fischer & Co.

ISBN 978-91-88243-12-6

Olle Melin

32 Lansen

Saab 32 Lansen kom i tjänst 1956 för drygt 60 år sedan och skulle ersättas med något ännu modernare efter 7-8 år. Så blev dock inte fallet, utan Lansen flög i flygvapentjänst under 40 år som attack-, spanings-, jakt- och målflygplan. Sammanlagt byggdes 455 flygplan, varav 134 totalhavererades under de flygmilitära villkor, som gällde under kalla kriget med mycket låg- och mörkerflygning.

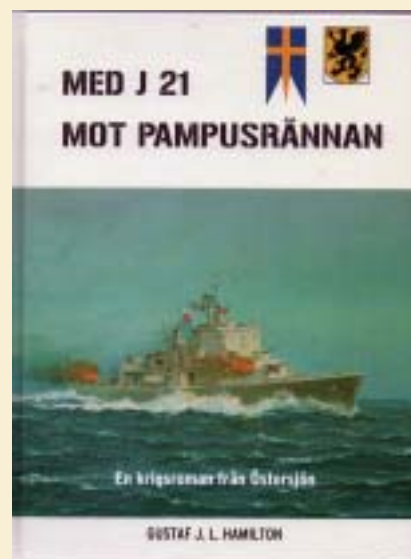
Boken skildrar Lansens historia från de första projektutkasterna till överlåtelsen 2016 av de sista flygande Lansen från Försvarmakten till Swedish Air Force Historic Flight. Än flyger Lansen 64 år efter den första flygningen.

Boken är till sin huvuddel skriven av Sven Stridsberg och är 2016 års Flyghistorisk revy utgiven av Svensk Flyghistorisk Förening.

Omfattande och lättillgänglig text och ett förtämligt bildmaterial ger möjlighet till intressant och spännande läsning.

ISSN 0345-3413

Olle Melin

Med J 21 mot Pampusrännan

Boken berättar i romanform, hur en svensk jagare 1973 värnar det svenska oberoendet i samband med ett krig i Östersjön. Jagaren Södermanland beordras löpa ut från basen i Göteborg och slå sig fram till de illa tilltygade resterna av svenska flottan, som ombaserat till Östergötlands skärgård.

Den Röda Marinen anfaller på bred front och Södermanland går in i Bråviken. Alla besättningens mentala och fysiska krafter tas i anspråk för att lösa uppgiften. Men priset är högt. Det är en roman, som handlar om svensk sjöslagshistoria, innehållsrik och mycket spännande och inte minst från kända svenska vatten. Alla platser, som beskrivs i boken, finns och kan upplevas. Alla fartyg, som beskrivs, har tjänat det svenska sjöförsvaret.

Författaren, Gustaf J L Hamilton är av Karlskronasläkt med många sjöofficerare i familjeleden. Gustaf är bosatt i Malmö och har varit verksam i företagsledande befattningar i svenska storföretag.

Boken är tillägnad en legendar inom flottan, kommandör K G Hamilton (1888-1973).

Fredsaskerförlaget.

ISBN 978-91-85609-11-6

Olle Melin

Hitler, Stalin och Sverige

Debatten om Sveriges agerande under andra världskriget har mest kretsat kring fegspel och stryktäck eftergiftspolitik åt nazisterna.

Detta är den första bok, som med ett perspektiv utifrån försöker ge en mer fullständig bild av händelserna i det neutrala Sverige under andra världskriget och Sveriges besvärliga förhållande till de krigförande nationerna. Vid sidan om diplomatiska och handelsfrågor, gräver författaren djupare i det politiska och militära ledarskapets manövrerande och i hur samhället förändrades under krigstrycket. Genom att gå bortom den stereotypa bilden av Sveriges agerande och undersöka den press och de motiv, som drev politikerna att följa en kontroversiell linje i politiken, studera hur människor levde på hemmafronten och ompröva efterkrigstidens hetsiga diskussioner av olika frågor, utmanar författaren de fördomar, som har satt sig i den svenska folksjäl, i synnerhet de generationer, som inte var med.

I boken visas, hur Sverige framgångsrikt hanterade både Tyskland och Sovjet och överlevde som självständig demokratisk nation.

Författaren John Gilmour är så kallad *Honorary Fellow* i skandinaviska studier vid universitetet i Edinburgh. Han är medlem i den brittiska kommissionen för militär historia och är aktiv i den svensk-skotska föreningen. Han kom till Sverige redan på 1960-talet, när han var historiestudent i Edinburgh och hans intresse har inte avtagit. En mycket läsvärd bok rekommenderas.

ISBN 978-91-7359-102-7

Olle Melin

Regalskeppet Kronan

Den 1 juni 1676 förliste ett av världens mäktigaste örlogsfartyg under ett dramatiskt sjöslag mellan den svenska och dansk-nederländska flottan öster om Öland. Regalskeppet *Kronans* undergång är en av de största tragedierna i svensk historia. 800 människor följde med i djupet. Slaget var en del av det s.k. Skånska kriget, där Danmark försökte återerövra de provinser, som förlorats efter freden i Roskilde 1658.

I tre sekel låg ett praktfullt sjunket palats på havets botten, tills marinarkeologer upptäckte vraket i början av 1980-talet. Sedan dess har man funnit mer än 30 000 föremål – bland annat Sveriges största guldmynskatt och praktfulla bronskanoner, skulpturer och navigationsinstrument, soldaternas kläder och böcker. De ovärderliga fynden berättar historien om Sverige som krigsmakt, om hårda sjöstrider och om enskilda människoöden i stormaktstidens samhälle.

Lars Einarsson, historiker och marinarkeolog, kan utan tvekan kallas Mr *Kronan*. Han har varit projektledare för undersökningarna av *Kronan* sedan 1983. I boken väver han samman berättelser och händelser, personer och föremål från stormaktstidens Sverige. Det ger en enastående kunskap om livet ombord på ett av världens största örlogsfartyg under 1600-talet.

En mycket spännande bok utlovas och det rika bildmaterialet höjer bokens värde ytterligare.

Historiska Media.

ISBN 978-91-7545-355-2

Olle Melin

Sömmerskor, tornsvalor och soldater

Det är armémusei årsbok 2016, som har rubricerad titel. Den har också en undertitel, *Kvinnors försvarsarbete i Sverige sedan första världskriget*.

När riksdagen 1901 tog beslutet att införa allmän värnplikt i Sverige, gjordes utbildningen obligatorisk för män. Kvinnor omfattades inte av värnplikten och under hela 1900-talet har Försvarsmakten varit en starkt mansdominerad organisation. Först 1989 öppnades alla militära befattningar för kvinnor. Trots det har kvinnor frivilligt och i stort antal engagerat sig i landets försvar. Den här boken handlar om dessa. Om kvinnors krigsberedskap under första världskriget, om lotter och bilkårister under andra världskriget, om hur det gick till, när militäryrket öppnades för kvinnor och hur de första kvinnliga värnpliktiga och yrkesofficerarna upplevde att arbeta i en traditionellt manlig miljö.

Redaktör för boken har varit Klas Cronberg, till vardags bibliotekarie på Armémuseum och övriga författare är Fia Sundevall, Alma Persson och Anna Fredholm, samtliga forskare inom områdena.

Armémusei årsbok 2016.

ISBN 978-91-86478-49-0

Olle Melin

Svenska sjöofficerare under 1500-talet

Den svenska flottan expanderade kraftigt under 1500-talet. De större fartygen kunde ha hundratals personer ombord, från sjöfolk till infanterister och artillerister. Och uppdragen kunde variera från att anfälla eller kapa fientliga fartyg till att skydda svenska handelsintressen, diplomatiska uppdrag eller kungliga frierier.

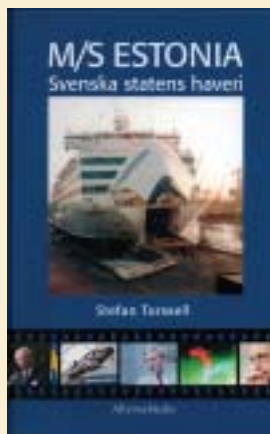
Mot en fond av 1500-talets makthavare, krig och individuella utmaningar berättar den här boken historien om framväxten av den svenska flottans militära befälhavare, sjöofficerarna. De kom inte bara från aristokratin utan representerade hela samhällshierarkin. Ombord var de kungens delegerade makt och deras uppgift var allt annat en enkel.

I krig var det ett stort ansvar att leda en sjöoperation med över 40 fartyg. Det krävdes hårda tag att upprätthålla disciplinen ombord under brinnande strid eller på en galär under Dackefejden för att bekämpa småländska motståndsmän. För sjöofficerarna var det inte bara fråga om krig eller sjöstrid. De hade dessutom ansvar för mer vardagliga bestyr som personalrekrytering, proviantering och rättsskipning.

Författaren Ingvar Sjöblom är lärare och forskare i krigsvetenskap vid Försvarshögskolan.

Boken har över 600 sidor och belyser ett ämne, som är ganska sparsamt representerat i svensk militärhistorisk litteratur. Universus Academic Press. ISBN 978-91-87439-28-5. Boken ingår i Forum navales skriftserie som nr 60.

Olle Melin

M/S Estonia. Svenska statens haveri

Den 27 september 1994 lämnade passagerarfärjan m/s Estonia Tallinns hamn med 989 människor ombord. Under natten sjönk fartyget i en allt hårdare vind, som ännu inte hade utvecklats till storm. Sjunkförloppet var dramatiskt och 852 människor följde henne i djupet. Endast 137 överlevde. Ombord fanns passagerare av 17 nationaliteter. Av dessa var svenskarna i majoritet: 552 personer, av vilka 501 omkom! På huvuddäcket stod en militärtransport, som via Sverige skulle till annat land. Förlisningen och händelseförloppet har i efterhand blivit mycket omdiskuterat. Överlevandes berättelser stämmer inte med haveriutredningens slutsatser. Enligt sjöfartsexpertis skulle inte vädret ha spelat någon roll. Fartyget skulle normalt klarat detta. Vilken roll spelade bogvisiret och varför anklagades det tyska varvet men inte svenska Sjöfartsverket?

Boken behandlar, varför politikerna snabbt svänger i frågan om bärgning av fartyget och de omkomna, varför det gjordes hemliga dykningar och efter detta Sveriges ensidiga beslut att utlysa gravfrid och dykförbud på fartyget.

Boken behandlar bl. a: Varför utfärdades ett ofullständigt säkerhetsintyg samma dag fartyget skulle avgå? Hur var det med vapentransporterna ombord på Estonia och varför transporterades dessa på ett passagerarfartyg? Vem var mottagare av dessa vapen? Vad orsakade de konstiga smällarna och hålet i skrovet? Varför hölls ingen sjöförklaring inför domstol utan istället beslöt det att tillsätta en haveriutredning, vilken utreder under friare former och endast lämnar rekommendationer?

Boken ger en helt ny bild och dimension hur Estoniakatastrofen hanterades och hur Sveriges regering var en aktiv part i mörkläggningen genom beslutet att täcka över vraket och sanningen.

Författaren Stefan Torssell är sjökapten och byrådirektör på Sjöfartsverket och kallar denna bok som hans viktigaste bok. Förlag: Alterna Media AB, 2016. ISBN: 978-919834780-7.

Stellan Andersson

Vilseledning - Kriget i Ukraina i svenska medier.

Med kriget i Ukraina har Ryssland lanserat en omfattande kampanj i informationsfären. Genom att påverka nyhetsförmedlingen i väst har Ryssland även vunnit militära framgångar. Den ryska hybridkrigföringen har varit framgångsrik!

Boken handlar om, hur det ryska informationskriget påverkar svensk nyhetsförmedling. Sverige är verkligen utsatt för ett informationskrig från den ryska statens sida. Mot Sverige ingår inte våld i denna strategi, men däremot förekommer en omfattande våldsanvändning från rysk sida i Ukraina.

Svårigheterna är att rapportera verkliga fakta i och med att den ryska informationen ibland blir ensidig och möjligheterna att kontrollera på plats, vad som egentligen hände är i flera fall begränsade.

En av de mest framgångsrika propagandamyterna, som Kreml torgfört, är, att man inte har några reguljära ryska förband i strid i östra Ukraina. Det finns tillräckligt med bevis för att fastslå, att detta inte är sant. Ändå anklagas inte Ryssland av FN för att ha anfällt Ukraina! Genom att använda tvivel och vilseledning som strategi lyckades man lägga en enorm dimridå över det faktum, att ryska trupper befann sig i Ukraina och på Krim.

Ukrainas regering och Nato har varit mycket tydliga med, hur de ser på saken. Men de har inte fått gehör för sin sak hos andra aktörer. President Obama har visserligen sagt sin mening vid ett par tillfällen, dock inte med eftertryck. Samma sak gäller för Storbritannien. Tysklands förbundskansler och Frankrikes president ligger lågt och så gör även Sveriges regering.

Vid en jämförelse, konstaterar Stefan Olsson, har den svenska nyhetsrapporteringen jämfört med den internationella hållit en god standard.

Författaren Stefan Olsson är statsvetare och frilansskribent. Han har tidigare varit chef för tankesmedjan Frivärld, säkerhetspolitisk analytiker på Totalförsvarets forskningsinstitut FOI, forskare på Uppsala universitet och Institutet för framtidsstudier.

Förlag: Timbro Förlag, 2016. ISBN 978-91-7703-023-2.

Stellan Andersson

Marinmuseum 20 år på Stumholmen

I år är det 20 år sedan Marinmuseum etablerade sig på Stumholmen. Detta kommer på olika sätt att märkas i museets programutbud under året i form av olika evenemang. Om detta tänker jag återkomma i nästa nummer av tidningen.

Lite av en tjuvstart på jubileumsåret blev det lördagen den 18 februari, då föreningen Marinmusei Vänner överlämnade en jubileumsgåva i form av en målning utförd av en av landets stora marinmålare, nämligen Herman af Sillén. Målningen visar fregatten *Vanadis* på Karlskrona redd. Konstverket har ägts av en byggmästarfamilj i Stockholm och deras önskan var, att verket skulle finnas på Marinmuseum. Vänföreningen köpte tavlan för ett sexsiffrigt belopp och föreningens ordförande Per Jenvald kunde både med stolthet och ödmjukhet överlämna verket till museet via museichefen Ingrid Hall Roth.

Vänföreningen, som grundades den 30 maj kl 1600 av dåvarande landshövdingen i Blekinge Bertil Fallenius har sedan dess varit verksam för att på olika sätt stödja museets verksamhet. Det kan handla om gåvor som vid detta tillfälle, men det handlar också om stöd till forskning och utbildning.

Herman Gustaf af Sillén (1859-1908) var en svensk sjöofficer och marinmålare. Som sjöofficer tjänstgjorde Herman af Sillén bland annat som fartygschef på *HMS Drott*. Han utnämndes till kommandörkapten av första graden 1901.

Herman af Sillén
arkivbild

Herman af Sillén, som fick sin konstnärliga utbildning i Paris och Berlin, anses vara en av Sveriges främste marinmålare. Som sådan är han känd för sin förmåga att återge vattenytan på ett trovärdigt sätt.

Tillsammans med amiralen och marinmålaren Jacob Hägg svarade Herman af Sillén för Flottans paviljong på Stockholms allmänna konst- och industriutställning 1897. Erfarenheterna från denna gjorde att de tillsammans började planera för ett Sjökrigshistoriskt museum i Stockholm. För Silléns del blev det inte nå-

Täckelset faller. Ordförande Marinmusei Vänner Per Jenvald och museichefen Ingrid Hall Roth

got mer i och med hans bortgång 1908. Jacob Hägg närde dock dessa planer ända till sin död. Museet blev aldrig verklighet, men större delen av det tänkta innehållet kom sedan att visas på Sjöhistoriska museet, öppnat 1938.

Ängfregatten *Vanadis* byggdes i docka 5 som nybygge 247 i docka 5 vid örlogsvarvet i Karlskrona och sjösattes 1862. Hon var byggd som ett krigsfartyg, men användes i huvudsak som skolfartyg. Hon gjorde en världsomsegling 1883-85, hon var det fartyg som tog hem bemanningen från Sankt Barthélemy och hon var första svenska fartyg (fjärde över huvud taget), som passerade Suezkanalen. Hon gjordes om till logementsfartyg i Stockholm 1939 och skrotades 1945.

Olle Melin

Foto Olle Melin

Pianisten Antolli Petersson underhöll med pianomusik

Herman af Silléns målning föreställande fregatten Vanadis på Karlskrona redd. I förgrunden barkar

Ordförande Per Jenvald och museichefen Ingrid Hall Roth

Skeppsgossehistoria - del 1

Allmänt

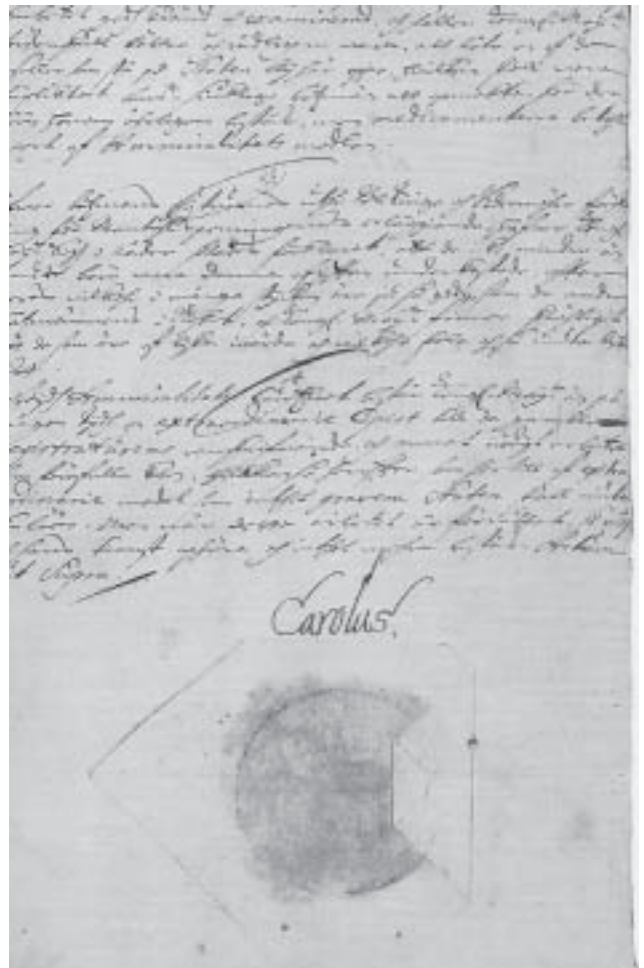
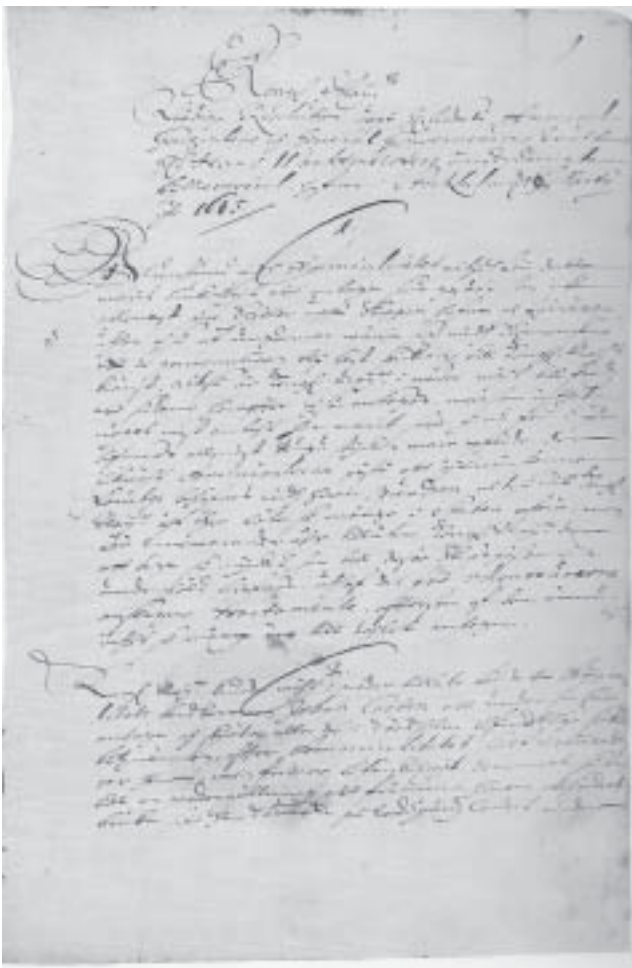
Så länge vi har haft en flotta, har det med all sannolikhet funnits minderåriga pojkar ombord i enklare befattningar som till exempel uppappare.

Efter krigsåren 1676-1679 var den svenska örlogsflottan i ett mycket dåligt skick. Fartygsmaterielen var undermålig och personalen var både dåligt utbildad och dessutom fåtalig. Flottans huvudbas var under nämnda krig Stockholm, vilket bland annat innebar långa perioder, då fartygen var förhindrade att förflytta sig på grund av isbelagda vatten. I avsikt att förbättra dessa förhållanden beslöt vår dåvarande kung, Karl XI, att största delen av flottan skulle förläggas till sydkusten. En ny örlogsstad planerades, Karlskrona, och staden fick sina stadsrättigheter 1680. Arbetet med att iordningställa flottan påbörjades och i samband med detta började man ägna personalen och dess utbildning allt större omsorg. Som en följd av detta uppmuntrades officerare att, under fredstid, söka sig ut i främmande tjänst för att få ökad erfarenhet. För lägre befäl anord-

nades artilleri- och navigationsskolor. Personal, helst med sjövana, skulle anställas och vara tillgänglig för tjänstgöring året runt.

Mot denna bakgrund blev en konsekvens, att skeppsgossekåren bildades. Denna tanke var inte ny utan väcktes redan 1655. Skeppsgossekårens officiella tillkomst blev dock den 19 mars 1685 då en kunglig resolution tillkännagavs. Resolutionens första stycke hade följande lydelse:

Alldenstund vid amiralitetet alltid före detta varit brukligt att antaga små gossar, som icke allenast sina sysslor på skeppen hava att förrätta, utan också av ungdomen vänja sig vid sjömanskap, att de gemenligen bliva bäst skicklige till Kungl. Maj:ts tjänst; alltså är Kungl. Maj:t i nåder tillfreds med att sådana härefter också antagas, men som inte något visst antal har varit satt och nu i år befinnes allenast tjugo stycken vara uppförda, där likväl amiralerna påstå att åtminstone femtio behövas vid varje esquadron; alltså vill Kungl. Maj:t åter låta så många i staten uppföra, men för inne-

varande år tillåter Kungl. Maj:t dem att taga så mycket, som till dessa skeppsgossars underhåll behövs, utav för volonturer anslagna traktamente, eftersom av dem ännu inte äro så många till antalet antagna.

De två första åren, som kåren existerade, fanns endast anslag för avlöning och beklädnad till 20 skeppsgossar. Några år senare utökades antalet till 100. Under de första åren förekom ingen egentlig utbildning. Varvsamiralen Wachtmeister ansåg skeppsgossarna; *"omistandes eftersom de stadigt böra vara på skeppen till att hålla dem rena med sopande och svablande och vattenspolande under heta sommark dagar"*.

Etableringen av den nya flottbasen i Karlskrona krävde mycket, dels praktiskt arbete, dels ekonomiska uppföringar. Representanter för prästerskapet lyckades, trots det myckna arbetet med flottbasens etablering, förmå Amiralitetskollegiet att ta upp frågan om en skola för skeppsgossarna. I 1686 års kyrkolag föreskrevs nämligen bland annat, att ungdomen skulle *"lära sig läsa i bok"*. Resultatet blev att en skola inrättades 1692. Målsättningen var att *"informera gossarna i tro och kristendom samt i läsande och skrivande"*.

Ändamålsenliga lokaler fanns inte att tillgå, så Konungens befallning löd att skeppsgossarnas utbildning skulle ske med *"Vår minsta kostnad"*

Den 12 september 1732 utfärdades ett Kungl. Brev (Fredrik I) angående antagning och utbildning med mera av skeppsgossar. Brevet fick stor betydelse för skeppsgosseinstitutionens fortsatta utveckling. Brevet innehöll regler för antagning, bland annat, *"At inge andre barn än i synnerhet fattige mäns barn och faderlöse barn måge till denna skola antagas och ingen yngre än tijo år"*.

Det handlade också mycket om, hur teoretisk utbildning skulle genomföras. I detta Kungl. Brev användes, för första gången, ordet *"skepsgåssar"*. Tidigare begrepp hade varit *"Skiepzpoijkarne"* eller *"pojkarne"*.

Den så kallade Karlskrivningen var under hela skeppsgossarnas historia en sorts examen. Den första karlskrivningen ägde rum 17 augusti 1696 under högtidliga former. Den sista karlskrivningen ägde rum den 15 april 1939.

Enligt 1697 års stat för Amiralitetet var 100 skeppsgossar antagna. Detta tros ha stått sig i cirka 75 år. Den 13 september 1775 utfärdades ett reglemente för skeppsgossekompaniet i Karlskrona. Kompaniet skulle bestå av 150 gossar och till skeppsgossar skulle antas barn tillhörande stadens fattiga och därvid helst underofficerare och gemene mans barn. I november 1783 anbefalldes genom Kungl. Brev, att antalet skeppsgossar skulle ökas till 300, alltså ytterligare ett kompani. Som skäl för denna utökning, med inte mindre än 150 stycken, angavs bland annat i nämnda brev. *"den märkliga förmån och nytta riket tillskyndas, därigenom att en del av den under Amiralitet lydande gemenskapens barn kunna räddas från det svåra öden, som fattigdom och bristande uppehälle, medföra"*

Vid denna tid rådde stor fattigdom i landet och detta gällde också officerare och civila tjänstemän vid örlogsstationen. Många av dessa hade fått sina barn inskrivna som skeppsgossar. Avsikten var ju, att underofficerare och gemene mans barn skulle anställas. Detta *"fusk"* uppdagades och det bestämdes, att officerarnas och tjänstemännens barn skulle strykas ur rullorna. Detta beslut överklagades och några år senare. År 1786, beslutades genom *"nådigt beslut"*, att ett visst antal barn till fattiga officerare och tjänstemän kunde antas efter en noga *"pröfning af föräldrarnas fattigdom"*. På vart och ett av de två kompanierna fick det finnas tio stycken barn, vars föräldrar vid särskild prövning visat sig vara fattiga. Vid en mönstring, som genomfördes 1792, visade det sig, att bestämt antal barn hade överstridits. De övertaliga ströks ur rullorna, givetvis under diverse protester, förmodligen mest från föräldrarna.

Den 17 juni 1790 drabbades Karlskrona av förödande brand där, bland annat den byggnad, som utnyttjades som utbildningslokal för skeppsgossar, blev lågornas rov. Nya lokaler införskaffades i en byggnad vid Högvakten på Amiralitetsslätten, ungefär på den plats som en ny Skeppsgossekasern uppfördes 1878-81.

Genom ett Kungl. Brev i oktober 1823 bestämdes, att örlogsflottan och arméns flotta (mestadels roddfartyg) skulle sammanföras till en. Denna sammanslagning initierade ett antal organisationsförändringar, vilka också berörde skeppsgossekåren och dess uppgift. Det beslöts bland annat, att varje kompani skulle stå under befäl av chef med kaptens grad och vid kompaniet i Karlskrona skulle kompanichefen biträdas av en subalternofficer och två underofficerare. Vid detta tillfälle bestämdes, att skeppsgossar kunde antas vid åtta års ålder. Karlskrivning ägde rum när skeppsgossen var 18 år fyllda alltså med en gedigen teoretisk och praktisk utbildning under tio år

Den 12 mars 1836 togs beslut om att bygga en kasern i Karlskrona enkom för skeppsgossarna. Den kunde först hösten 1842 tas i bruk och var i första hand, avsedd för dem, som var föräldralösa. Kasernförläggningen i Karlskrona gav positiva erfarenheter och särskild förläggning anordnades även för skeppsgossarna i Stockholm. Någon ny kasern blev det inte, utan ett gammalt sjukhus på Kastellholmen ställdes till förfo-gande.

Kjell A Jönsson

Artikeln fortsätter i nästa nummer!

SÄKRA DINA VATTEN OCH KUSTER

Ett effektivt marint försvar kräver balans mellan rörlighet och förmåga, mellan modern teknik och erfarenhet. Saab levererar kostnadseffektiva lösningar som med maximal prestanda ökar förmågan att möta framtidens hot.

Saab har ett komplett marint erbjudande. Från fartyg och ubåtar till integrerade stridsledningssystem och delsystem – våra lösningar ökar möjligheterna att upptäcka hot i en alltmer komplex marin miljö.

Saab har en lång erfarenhet av att leverera försvarsprodukter till den marina domänen. Våra kunder får tillgång till århundraden av erfarenhet från vårt samarbete med den svenska marinen. Vi bryter ny mark och utvecklar tekniskt avancerade, oberoende teknologier som löser morgondagens utmaningar. Vi kallar det Saab's *thinking edge*.

KORSORD

Nytt år och nya utmaningar för korsordslösare. Vinnare i december-numret blev

Lars Troedsson, Lidingö

Helge Hansson, Trelleborg

och jag delar som vanligt ut föremål ur Jonny Ekdahls produktion.

GRATTIS!

Korsord nr 4-2016 var det sista numret, där konstruktören Gustav Karlsson var i livet. Han avled 90 år gammal den 2 januari. Jag sänder en tacksamhetens tanke till vännen Gustav. Hans ande kommer ändå att sväva över korsordet, eftersom jag har tillgång till ett stort antal ännu ej publicerade kryss.

Senast den 1 maj 2017 vill jag ha Din lösning under adress:

Redaktören Flottans Män

Författarevägen 9

371 63 LYCKEBY

Korsord 1 2017

Vågräta ord

1 Kula

4 Årtusende

9 Tillvägagångsätt

10 Hoppgudinna

12 Ädelgas

14 Nuvarande år

15 Gotlandsgärsgård

17 Vänsterfärgade

18 Rödlurig

19 Järndricka

21 Blekingegossar

23 Kan kor vara

24 Vårtecken

26 Järnvägsknut i Belgien

27 Kräva

29 Individualpsykolog

30 Anspråkslösa

31 Gudomligt objekt

32 Högstämd lyrisk dikt

34 Skeppare av Guds nåde

35 Hästsjukdom

37 Högländ i Främre orienten

38 Musik med uppräknig

39 Jazzfurste

40 Sägs våtmark vara

Lodräta ord

1 Fyra sillar

2 Varsel

3 Lärosats

4 Snart

5 Det högsta

6 Ollonsynonym

7 "Gud med oss"

8 Minnesanteckningar

11 Antik rödfärg

13 Dess kompani var

inte trovärt

16 Kan fluidum

18 Stad vid Düna

19 Kommande omärkligt

20 Kvinnlig talman

21 Att pinas

22 Minneslista

25 Fatalism

26 Oenergiska

28 Ledsagande dunkande

30 Att hålla i handen

i datortid

32 Ängslas

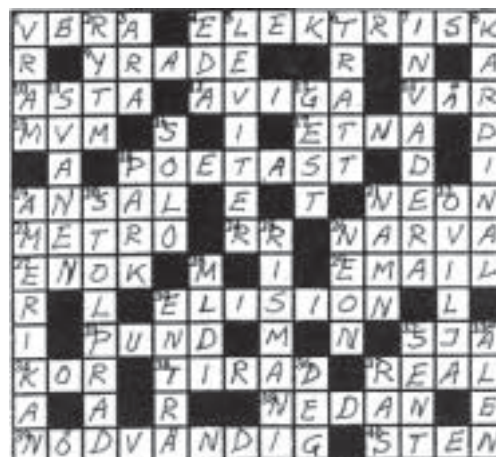
33 Omodernt namnsnamn

36 Regelbundet

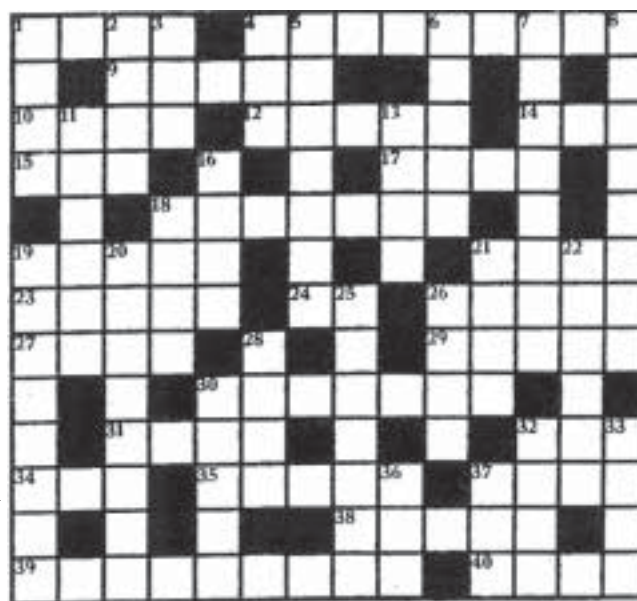
svängande ljud

37 Gitter

Lösning Korsord 4 2016

På bilden syns Jonny Ekdal och Anna Kuylensstierna tomtar, när de delar ut julklappar till eleverna vid WMU, World Maritime University. WMU är en organisation under FN-organet IMO. Jonny har under många år gjort julklappar till varje student. Denna jul fick 130 studenter vars två sjömanspussel.

FM Gbg
styrelse
på rek-
resa in-
för 2017
års
Riksårs-
resa till
Kiel.

Kamrater!

Det blir ingen rymdfärd den här gången men något betydligt mera praktiskt där man inte behöver vara ansluten med slangar och inspärrad i en pyttemodul.

Det blir en resa från västkusten till den tyska nordkusten och åter med Stena Scandinavica. Det kommer att bli nog så minnesrikt som en rymdresa där glädjen kommer att delas med många andra.

Varmt välkomna att ansluta Er till årets Riksårsresa med ett arrangemang i samarbete mellan FM Göteborg och Stena Line.

Än en gång varmt välkomna!
Lars-Erik Uhlegård

Inga fler rymdfärder för min del. Men riksårsre-
sor med Flottans Män, det kan man inte få för
många av./Uhl

ANMÄLNINGSBLANKETT

Flottans Män - Riksårsmötet 2017

Göteborg - Kiel - Göteborg 7-8-9 maj

Namn

- XXXX

TEXTAT NAMN

PERSONNUMMER (endast födelsedata)

GATUADRESS

LOKALFÖRENING

POSTNUMMER

POSTADRESS

TELEFON mobil mailadress

Anmäler mig och

- XXXX

MEDFÖLJANDE FAMILJEMEDLEM

PERSONNUMMER (endast födelsedata)

Jag vill dela hytt med:

I priset ingår: Förläggning två nätter (**alla bäddar på durken**).
Välkomstdrinkar, förbrödringsmissag inkl. öl / vin, två frukostar
och festbankett inkl. vin.

Sätt kryss i aktuella rutor:

	Pris per person	H	D	kronor:
Grundpris: Del i flerbäddshytt insida utan fönster 2 personer	1 450	☐	☐	
Del i flerbäddshytt utsida med fönster 2 personer	1 800	☐	☐	
Enkelhytt insida utan fönster 1 person	1 750	☐	☐	
Enkelhytt utsida med fönster 1 person	2 370	☐	☐	
Dubbelhytter med större golvvutrymme: SG				
Del i flerbäddshytt SG insida utan fönster 2 personer +270	1 720	☐	☐	
Del i flerbäddshytt SG utsida med fönster 2 personer +100	1 900	☐	☐	
Deltager i FM program:				
<u>Laboe:</u> Kostnad pp buss t-r och .kransnedläggning:	120	☐	☐	
<u>Laboe:</u> Kostnad pp.lunch inkl dryck	200	☐	☐	
<u>Lübeck:</u> Kostnad pp. Buss t-r :	200	☐	☐	
<u>Kiel:</u> Egna aktiviteter: Buss i Kiel till Citti Markt t o r	0	☐	☐	
Bussen går utanför Stena terminalen i Kiel				

Totalbelopp: _____

Denna blankett insänds senast den 31:a mars till FM i Göteborg under adress:

FLOTTANS MÄN I GÖTEBORG
c/o Anders Andersson
Matildebergsgatan 45
431 38 Mölndal

E-postadresser:

Anders Andersson: aa@anina.dinstudio.se

Marinstugan: flottansmangoteborg@telia.com

Totalbeloppet ovan inbetalas senast den **15:e april** till FM Göteborg

Postgiro: 447 48 - 2

OBS ! Denna anmälan är bindande efter den **15:e april**, därefter kan återbetalning ske endast mot uppvisande av **läkarintyg**.

Frågor kan ställas till:

Anders Andersson - telefon/mobil +46 72 720 98 98

Kjell Åsberg - telefon +46 31 29 10 07, mobil +46 73 207 30 02

Program

Söndagen den 7 maj

- 1220 Inmönstring av förbundsstyrelsen.
1230 - 1330 Förbundsstyrelsen kaffe och macka.
Styrelsemöte i **"The Livingroom"** på däck 9.
1330 Inmönstring av Lof-deltagare
1340 - 1540 LOF-konferens **"Trucker Club"** däck 7
1530 Hytterna är tillgängliga.
1400 - 1600 Övrig inmönstring sker.
1600 - 1700 Mingel. Samling i **"C-Wiew Lounge"** däck 8, och information.
Välkomstdrink serveras vid ingången.
1615 c:a Befälhavaren hälsar oss välkomna.
Lottförsäljning.
Ordf. FM Gbg L-E Uhlegård informerar.
1730 c:a FM Gbg Sångkör underhåller.
Fartyget kastar loss (ETD).
1700 - 1900 Förbrödringsmiddag: Buffé i **"Taste"** på däck 8
2000 Njut av sjöresan med **Stena Scandinavica**.

Program

Måndagen den 8 maj

- 0700 - 0900 Frukost serveras i bägge restaurangerna **"C-view"** däck 8 och **"Taste"** på däck 7.
Det är valfritt för FM att välja matsal.
0915 Fartyget förtöjer i Kiel (ETA).
1000 - 1200 Riksårsmöte hålles i **"C-view"** däck 8, (se separat dagordning).
1000 Buss till **Citti Markt** i Kiel för shopping.
Buss avgår till Lübeck (minst 30 pers).
1245 Bussar avgår till **Marine-Ehrenmal** i Laboe.
1330 Bokad för lunch på restaurang **"Admiral Scheer"** i Laboe.
1430 c:a Kransnedläggningsceremoni.
1530 Bussar avgår mot Kiel.
1845 Fartyget kastar loss från Kiel (ETD).
1900 Samling, plats enligt senare meddelande.
FM Gbg Sångkör underhåller.
Riksordförande Johan Forslund informerar.
2100 Festbankett i restaurant **Metropolitan**, **"À la carte"** på däck 7.

MENY

FÖRBRÖDRINGSMIDDAG

Mat

Buffé

Dricka

Vatten, öl och vin

hämtas på dryckesstationen

Övriga drycker

beställer Du vid bordet

och betalar själv

Fri bordsplacering

Program

Tisdagen den 9 maj.

- 0700 - 0900 Frukost i bägge matsalarna, valfritt.
0915 Fartyget förtöjer i Göteborg (ETA).

MENY

FESTBANKETTEN

Förrätt

*Grillad sparris med parmaskinka,
ruccola, pinjenötter och parmesan*

Huvudrätt

*Pocherad kungsflundra med räksås
och potatis*

Dessert

Citroncheesecake med melbasås

Vegetarisk meny

Vegetariskt alternativ på begäran

Drycker

Vin och vatten

Övriga drycker

beställer Du vid bordet

och betalar själv

Fri placering utom vid honnörsbord

INFORMATION OCH TIPS INFÖR 2017 ÅRS RIKSÅRSMÖTE

Göteborgsföreningen står för årets värdskap och resan går denna gång till Kiel. Det är tredje gången vi har detta mål. (Tidigare 2002 och 2007) Att vi under en mellantid har haft Stockholm som startmål har berott på att Stena inte haft passande fartyg på traden. Vi försöker nu bryta den trenden och hoppas på fortsatt konstruktivt samarbete.

Den 7 maj kl. 1400--1600 är det inmönstring och kl. 1730 avseglar Stena Scandinavica från Stena Lines Tysklandsterminal i Göteborg. Kl. 1600-1700 välkomstdrink, mingel och underhållning genom FM Göteborg Sånggrupp innan vi kl. 1700-2000 träffas för en gemensam förbrödringsmiddag.

Den 8 maj kl. 1000--1200 är det FM Riksårsmöte ombord, därefter fortsätter vi med bussar till Marine-Ehrenmal i Laboe där vi äter en gemensam lunch innan vi avslutar med minnesceremoni och kransnedläggning för stupade sjömän. Bussarna går tillbaka c:a kl. 1530 till Kiel.

För de som inte åker till Laboe finns det möjlighet att istället åka med buss till Lübeck (om tillräckligt många är intresserade), eller Citti Markt i Kiel (en gigantisk stormarknad) med gratisbussar.

Kl. 1845 avseglar fartyget och kl. 2000 träffas vi åter för mingel och underhållning innan festbanketten avnjuts i à la carte-restaurangen Metropolitan. 9 maj anländer fartyget åter till Göteborg kl. 0915.

Innan avseglning:

Kommer Du dagen före och behöver hotell?

Det finns det ett par hotell ett stenkast från Stenaterminalen. Hotell Kusten på andra sidan Oscarsleden bra priser men med ett begränsat antal rum, enkelrum från 590:- helg dubbelrum från 860:- helg. Vidare har vi Spar Hotel, Karl Johansgatan 66-70 även dom med överkomliga priser och möjlighet till mat och parkering.

Vill du åka spårvagn. De vagnar som går till Tysklandsterminalen är nummer **3 och 9**. Hållplatsen är Chapmans Torg men de brukar alltid även ropa ut "Stena Tysklandsterminal". Gå sedan tvärgatan ner åt höger (mot vattnet) och följ anvisningarna. Drygt fem minuter.

Om du inte känner till spårvagnstrafiken i Göteborg rekommenderar Västtrafik: Gå till en pressbyrå och köp ett kort för 150:- (eller mer). I gengäld kan ni åka flera på samma kort. (Det går även köpa resa via mobil, men då måste du ladda ner en app från Västtrafik.) Resan kostar 23:- som automatiskt dras från kortet när det visas upp framför automaten.

Om Ni är flera kan Ni resa så många på kortet som det finns pengar till. Gör i så fall så här: Börja med att trycka på plustecknet, visa kortet, tryck sedan lika många gånger på knappen med bokstaven V som Ni är åkande.

Kommer Du med bil finns parkerings platser vid terminalen. Kostnad: 10:- per timme eller 60:- per dygn. Det går att parkera med kort eller SMS parkering.

Vid de tider som finns i programmet kommer representanter från FM att finnas i terminalen. Alla resenärer kommer att få resehandlingar i samband med incheckning.

Svenskt pass eller annan godkänd identifikation måste medfölja. Det går att växla valuta ombord.

Terminalen i sig själv är en "öde öken" utan kafé eller andra faciliteter. Inte att rekommendera för lång väntan. Därför har FMG planer på att arrangera något program framförallt för väntande damer "med resenärer till FM styrelse och Lof-möten" som tar sin början innan man får gå ombord. Planerna är inte helt klara än, men det lutar åt besök i "Taubeska huset" Där Evert Taube är född, som ligger på andra sidan gångbron från Stenaterminalen sett, eller ett besök på närbelägna Galleri Majnabbe.

Kommen ombord behöver Ni inte lotta om överslafen om Ni bor i flerbäddshytt, båda bingarna står på "durken". Dessa hytter finns i två varianter: Standardhytt och hytt med större "durkyta" mot en tilläggskostnad. *Om några FM-kompisar vill bo 3-4 personer i en hytt? Kontakta oss på AG FM RÅM 2017, så fixar vi det! Ytterligare information, frågor: Se tel. och e-postadresser på anmälningsblanketten.*

Hjärtligt välkomna till Göteborg i maj.
Lars-Erik Uhlegård ordf. FM Göteborg

Rekrytskolan vid Karlskrona örlogsstation 1942 blev något rumphuggen. Skolans andra period genomfördes till sjöss. I artikeln nedan beskriver Rolf Ahlin utbildningen vid rekrytskolan.

Rekrytskola period 2 till sjöss

Av Rolf Ahlin

Ute på redan låg pansarskeppet *Oscar II* till ankars. Hon var lätt att känna igen med sina tre skorstenar. I aktern på det ljusgråa skrovet blänkete "Stora riksvapnet", medan igenkänningstecknet för svenska örlogsfartyg tydligt markerades med vita breda band i för och akter. Dessa hade införts den 23 juni 1941 och kom allmänt att kallas neutralitetsbeteckningar. Först sommaren 1943 skulle fartyget komma att kamouflagemålas.

På lördagseftermiddagen den 27 juni 1942 anlände vi stamrekryter från Karlskrona örlogsstation, som var avsedda för pansarskeppet *Oscar II*. Där ombord skulle vi fortsätta Rekrytskola period 2, sjö. Bakom oss hade vi en lång järnvägsresa med ånglok från Karlskrona till Göteborg. Kriget hade pågått i snart tre år, men först nu hade Sverige börjat få sådana militära maktmedel, som var nödvändiga för neutralitetspolitiken. Att vi skulle kunna drabbas av kriget var nog en avlägsen tanke.

Marinens roll, framför allt flottans, hade allt tydligare kommit i förgrunden. Under en jagarsjösättning detta år fällde försvarsminister Per Edvin Sköld följande yttrande: Knappast någon del av vårt försvar har vi hittills

under detta krig haft ett så påtagligt behov av som flottans. Den frågan böra aldrig ställas mer. Behöver vi en flotta? Så länge Sverige behöver ett försvar, behöver det också en flotta.

Ombordkomsten

Omkring kl 1400 antrade vi upp för babords fallrep med våra sjösäckar och ställde upp på halvdäck. Där fördelades vi till kvarter och skeppsnummer. Självt kom jag att tillhöra tredje däckskvarteret med skeppsnummer 353.

Jag visades ner i fartyget och skulle gå föröver till trossbotten. Med sjösäcken på axeln var det rätt mödosamt att ta sig fram i citadellgången, men till slut skymtade jag en dörr. Där stod två maskinunderbefäl och samtalade. När de såg min villrådighet, pekade de på dörröppningen; "Trossbotten ligger därinne".

Första tanken gick till alla historier om lurade nykomlingar. Var detta ett sådant försök? Jag vände och gick tillbaka igen för att fortsätta ovan däck. Väl inne i däckstamburen ledde en trappa ner till trossbotten. Till min häpnad var dörröppningen till citadellgången där. Det kändes snopet! Jag lärde mig i alla fall att inte lita för mycket på historier.

År	1/3	27/3	20/3	1/11
1942	Rekrytskola per 1 3 klass sjöman	Rekrytskola artilleri- per 2 sjö	Artilleri- skola 1	Sjöskola
1943	Sjöskola 3 klass sjöman	Sjöskola		
1944		Sjöskola		Under- befälsskola
1945	Underbefälsskola	Artilleri- skola 2	Sjöskola	5/11
1946				Fulla 31/10

Principskiss för utbildning till furir för artillerimatroser antagna den 1 mars 1942. All utbildning, utom Rekrytskola period 1, anordnades ombord. Kontraktet för denna årgång löpte på fyra år och åtta månader. För övriga omgångar under året var kontraktstiden något kortare, dock lägst fyra år. Detta medförde tidsförskjutningar i utbildningsgången. Uppflyttning till 2.klass sjöman med högre lön skedde under anställningsåret. Kontraktet slutade alltid den 31 oktober oavsett antagningsomgång, liksom att Underbefälsskolan (korpral- och furirskolan) påbörjades den 1 november tredje anställningsåret.

Livbåtsbesättningen antrar upp, innan slupen hissas

Pansarskeppet Oscar II till ankars. Den vita linjen är igenkänningstecken för svenska örlogsfartyg, allmänt kallad för neutralitetsbeteckning. Först 1943 kamouflagemålades svenska flottan

Fartyget

Vid sin senaste renovering hade fartyget fått överta pansarskeppet Sveriges eldledning.. Dessutom utrustades hon med fyra 57 mm halvautomatiska luftvärnskanoner placerade på en luftvärnsbrygga på aktra delen av överbyggnaden. Utrymmet under hade inretts till kadettförläggning inför långresan 1939/40, som inte blev av.

HMS Oscar II hade uppnått en ålder av 36 år och ingick sommaren 1942 som kadettfartyg i Sjökrigsskoleavdelningen. Förutom kadetter från Kungl Sjökrigsskolan och stamrekryter från Karlskrona örlogsstation bemannades hon med äldre värnpliktiga. Underbefälskadern hade inslag av f.d. stamanställda, s.k. A-klassare. Vid den här tiden hade många av stampersonalen vid kontraktstidens slut att välja mellan rekapitulation ett år i taget, eller att genast bli inkallade. Med förstärkningspersonal, bl.a. efter dåtidens många reservförfaranden, uppgick krigsbesättningen till cirka 450 man.

Förläggning

De gamla plåttallrikarna hade bytts ut mot porslin, som backlaget lämnade in i disken efter måltiderna. Den stora porslinsmuggen utan "öra" var däremot personlig och fick kvitteras ut hos uppbördstimmermans biträde. Hängkoj och filt hämtades hos uppbördsskepparens "karl", som var furir. Några lakan fanns inte. I stället ingick blå pyjamas i beklädnadsutrustningen.

Trångboddheten i krigsfartygen är välkända och härvidlag var *Oscar II* inget undantag. Regler och bestämmelser för kollektivet gynnade trivsel och hygien. Det fanns inte någon plats, dit manskapet kunde dra sig tillbaka på fritiden, utan den tillbringades på trossbotten i kvarteren.

Rengöring

Rengöring och snygghet ombord var en självklarhet och dessutom en del av fartygsunderhållet. Detta upptog en stor del av rutinen, inte minst på de koleldade fartygen. Dit hörde "rent skepp" efter varje kolning och

besättningens besök hos någon badinrättning, om sådan fanns att tillgå.

Varje man tilldelades en rengöringsstation enligt generalfördelningen, som fanns anslagen i däckstamburen, de större stationerna med en furir som rengöringsförmän. Dagen började med en timmes rengöring. Efter lunchskaffningen blåstes "sopa däck" och till eldronden "uppsnyggning i förläggningarna". Under lördagar pågick rengöringen hela förmiddagen och avslutades med inspektion av sekonden, chefens närmaste man, som inte ska förväxlas med sekundchef.

Min rengöringsstation var styrbords gångbord med överbyggnadens styrbordssida samt de båda dubbeltornen till 15 cm kanonerna. Under lördagsrengöringen användes lut, som var gjord av skeppstvål och soda blandat i färskvatten. Detta stimades (kokades) i lutlåren framme på backen.

Det var en hel vetenskap att rengöra och spola de målade ytorna, så att det inte blev ränder. Däcksplan-korna skulle också skrubbas och spolas. Dessa föga glamorösa göromål kunde dock ses som ett led i utbildningen till rengöringsförmän.

Inre tjänst

Kojerna fick inte hängas upp förrän på kvällen, när de blåstes "alla mans kojor". På morgonen vid allmän utpurning blåstes "beslå och stuva kojerna", varvid dessa rullades ihop till en "korv" och blev hårt beslagna till beslagsbanden. Därefter stuvades kojerna stående med skeppsnumret lätt synligt i kojlären längs fartygs-sidan.

Kojerna skiftades var 14 dag, då också filtarna vädrades och piskades. Tvättning av kojerna gjordes framme på backen vid lämplig tid. Manskapet fick själva svara för, att beklädnaden hölls hel, ren och snygg. Man fick använda sig av egna sybehör. Tvätt gjordes på anvisade tider och ibland fick fritiden tas i anspråk. Hur tvätten skulle gå till, fanns noggrant beskrivet i "Mans-kapsinstruktionen". För tvätten utdelades skeppstvål. Strykjärn fanns på varje kvarter. Byte av förslitna kläder fick däremot sändas till respektive örlogssta-tion. Kontroll av beklädnaden gjordes vid kläd-mönstringarna.

Mathållningen

Manskapet var indelat i backlag. När skaffningen skulle intas, togs bord och bänkar ner från sina förvaringsplatser för att efter maten på nytt fällas ihop och stuvas undan. Trots att ransonering rådde, var maten ombord både riklig och vällagad, även om inte allt föll i smaken. Eftermiddagskaffet kunde vissa tider bytas ut mot te. En öl (fatöl) om dagen ingick också, men den kunde bytas ut mot kontantersättning. Ransoneringskort utdelades vid längre ledighet. Vid krigstjänstgöring, dit krigsorganiserade förband räknades, utdelades dessutom en terminallön var tionde dag, förutom det sjötillägg, som utgick vid sjökommendering.

Backlag. På de moderna skeppen åt man på porslinsallrikar, medan man på de äldre fortfarande åt på tallrikar av bleckplåt. Endast porslinsmuggen utan öra var personlig. Den kvitterades ut hos uppbördstimmerman och återlämnades vid avmönstring

Ett ganska väl sorterat marketenteri, med särskilda öpethållningstider, fanns i däckstamburen. Kommersen skedde genom en lucka. Här serverades kaffe i medhavd mugg och flätor och mazariner bakades på Kronobageriet på Stumholmen.

Flottans var ett privilegierat vapenslag genom sina intendenter och redogörare, vilka svarade för mathållningen på de större fartygen. En garanti för tillagningen var ekonomiavdelningens kockar, en yrkesgren inskolad från grunden. Det ligger något i uttrycket – En dålig chef kan man stå ut med, men en dålig skeppskock är en katastrof.

Stridstjänsten

Huvudtjänsten för artillerimatrosar låg inom artilleriområdet. På pansarskeppen innefattade detta svårt, medelsvårt och luftvärnsartilleri. Den, som tilldelades skeppsnummer vid luftvärnet, tjänstgjorde där under alla beredskapsgrader, medan skeppsnummer vid huvudartilleriet, när inte detta var bemannat. Också kunde vara placerad vid luftvärnet.

Vid den här tiden var luftvärnet alltid bemannat, antingen hela eller del därav. Detta innebar, att vid "Klarskepp" var kanonerna bemannade med sina ordinarie betjäningar, men vid stor luftvärnsberedskap kom hälften av luftvärnets från vaktens (styrbords eller babords) övriga artilleri. Liten luftvärnsberedskap klarade vaktens vaktkvarter med fria kvarteret i beredskap.

Varje kanon hade ett nummer efter ett visst system. Jag tjänstgjorde som siktnställare vid 15:e kanon. Pjäsen ingick i medelsvåra artilleriet och omfattade åtta 15,2 cm kanoner fördelade på fyra dubbeltorn, två torn

till varje bredsida. Min drabbningsplats låg i aktra styrbordstornet. Vid stor luftvärnsberedskap för styrbordsvakt var jag laddare vid en 57 mm halvautomatisk luftvärnskanon.

Siktinställningsinstrumenten var i sida graderat med streck för inställning höger eller vänster samt i höjd med hektometer för att öka eller minska. Instrumenten påverkade siktkikarna vid optisk skjutning, men vid centralriktning följde riktarna centralsiktets visare. Artilleriofficeren (AO) ledde elden vid svåra artilleriet, andre artilleriofficeren vid det medelsvåra.

Tornbetjäningen

Bemanningen i ett dubbeltorn uppgick till 12 man. Tornbefälhavaren var divisionschef och övertog elddledningen vid tornvis skjutning, medan plutonsbefälhavaren övervakade pjäsarbetet. En av de båda riktarna var tornriktare och den andre höjdriktare, vilken avfyrade kanonerna och kallades "kanonkommendör". Elden tornvis angavs på kommandot "Färdig, färdig salva, vid centralskjutning med salvtjutare – kort, kort, lång.

Skjutningen med egen ammunition har fastnat i minnet, dånet och brakets vid kanonernas rekyl, tornets skakningar, det trånga utrymmet, pjäserna som gled tillbaka efter rekyl, dumpningen till laddläge, väsningen från den komprimerade luften, när laddarna blåste ur eldrören, den stickande lukten av krut, klirrandet då skruvmekanismen öppnades. Först därefter rasslade ammunitionshissarna igång., vidare det lågmälda repeterandet i huvudseletelefonen till artilleriofficerens korrektioner, betjäningarnas brådska.

Andre laddarna vid varje kanon lyfte upp den 45 kilo tunga projektilen och förde in den i kammaren och med ansättaren gavs en kraftig stöt, så att koppargördeln fastnade i loppets räfflor. Därefter följde två krutkarduser sydda i vitt tyg. Dessa togs direkt ur kogren. Inga krutkoger fick öppnas före laddningen.

Mekanismen stängdes helt, när försteladdaren tagit en tändpatron ur laddförklädet och satt in i fänghålet. Hans tydliga – klart! – följt av kanonens nummer. Kanonernas eleverades för ny eldgivning. Höjdriktarens "På mål" och därefter tystnad och koncentration inför nästa salva.

Laddutbildningen

Laddningen var beroende av den manuella snabbheten och vid medelsvårt artilleri övades detta ständigt med hjälp av en laddapparat. <det var en enkel och robust konstruktion. Laddningen, som vi rekryter fick lära oss, var en kombination av teknik och styrka. Vid laddapparaten kunde vi på fem minuter prestera omkring 20-25 laddningar. Vid kanonerna uppnåddes inte denna hastighet, eftersom pjäsen först skulle komma i laddläge och sedan i skjutläge.

Laddningen vid 57 mm kanonerna gällde mer på passlighet, så den mekanismen automatiskt slog igen, när enhetspatronen kom på plats. Den laddapparaten

kunde förorsaka klämda fingrar som smärtsamma påminnelser vid minsta avvikelse, eller vårdslöshet från inlärningsmomentet.

Till Östersjön

HMS Oscar II var som kadettfartyg på rörlig fot. På väg till Stockholmsområdet passerade vi ut genom Falsterbokanalen, som detta år tagits i bruk. Svenskt territorialvatten sträckte sig fyra distansminuter ut. Tyskarna minerade emellertid farleden runt Falsterbonäset till gränsen, där det endast var cirka fem meter djupt.

Detta fick till följd, att alla större handelsfartyg på väg ut från Östersjön måste lossa en del av lasten i Ystad eller Trelleborg, innan de kunde gå runt. Lasten sändes sedan på järnväg till Malmö, där den på nytt togs ombord. Men också Sverigeskeppen med sitt djupgående på 6,8 meter var helt instängda.

Beslutet att bygga Falsterbokanalen togs den 13 juni 1940 och den var fullt klar den 1 januari 1942 till en kostnad av 15 miljoner kronor. Djupet mätte 7,5 meter vid medelvattenstånd. Detta innebar en stor lättnad för det tyngre tonnaget men även säkerhetspolitiskt.

Att kanalen var synnerligen viktig för sjöfarten och marinen, förstod vi av den hårda bevakningen. Posteringar och luftvärn låg tätt och det vimlade av gråklädda soldater på båda sidor, som nyfiket betraktade vår passage.

Stridsmasten på Oscar II. Märsen med avståndsmätaren och de fyra signalrårna. Under ligger strålkastarbryggan. Under denna låg manöverbryggan och i förgrunden förliga 21:an

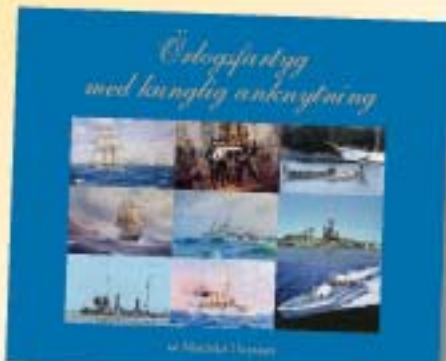
Orosmoln

I Östersjön, dit vi nu var på väg, hade ubåtskriget trappats upp detta året. Ryska ubåtar hade lyckats ta sig ut från flottbasen i Kronstadt, där de legat instängda. De riktade våldsamma attacker mot handelssjöfarten, bl.a. malmtransporterna från Luleå. Längs hela ostkusten pågick detta. Många fartyg sänktes, både i närheten av och inom svenskt territorialvatten. Eskorter organiserades, vilket ställde stora krav på besättningar och de antalet fartyg, som fanns att tillgå. Båda ansträngdes till bristningsgränsen.

Epilog

Efter utbildningen avslutades Rekrytskola period 2 med en ceremoni på halvduck. Vi delgavs resultaten och medelbetygen infördes i våra tjänstgöringsböcker. Den 23 augusti mönstrade vi ombord på pansarskeppet *Äran* för att genomgå Artilleriskola 1. Pansarskeppet *Oscar II* skulle gå in på varv för att byta till nya ångpannor.

Örlogsfartyg med kunglig anknytning

Från Gustaf III:s "Amphion" till Carl XVI Gustafs T 46. Ett 20-tal örlogsfartyg och båtar med koppling till Gustaf III, hertig Karl, Oscar I, Oscar II, Drottning Victoria, Gustaf V, prins Wilhelm, prins Bertil och Carl XVI Gustaf presenteras, även som fyra kungliga statsbesök i Helsingfors med örlogsfartyg och Mannerheims statsbesök i Stockholm 1919 med en isbrytare! I boken skildras också Gustaf III:s äventyrliga sjökrig mot Ryssland 1788-1790 där utgången hängde på ett hår och flera andra dramatiska örlogshistoriska händelser. I boken finns ca 110 oljemålningar, kartor och fotografier. Oljemålningarna är utförda av de kända marinmålarna J.D. Schouten, Jacob Hegg, Herman af Sillen, Christer Hegg, Håkan Sjöström m.fl. En praktikbok! 176 sidor. Pris 450 kr. Numrerat bibliefoluplaga, 150 ex, med exklusiv pärm, 750 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
Du kan beställa boken på tel: 0708 1919 29 eller
e-mail: magnus.ullman@lmlaw.se

Boken levereras med en inbrottsvård till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 90 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN

KABÅT® för jakt & fiske

Lättburen kamrings säker båt och kamotjett.
Lättrodd och paddlingsbar för 2 personer.

Vildmarkshad och skoterpulkor
PLAST & PULKA AB
Tel 0695-300 84 • Mob 070-512 90 68 • www.bamsepulka.com

Vad en gammal bild kan berätta

Det är 1934 och ett antal officerare är samlade, troligen på officersmässen på Skeppsholmen för att fira Marinstabens 50-årsjubileum. Sittande i mitten syns dåvarande marinstabschefen, viceamiralen Otto Emil Lybeck.

Starten för Marinstaben räknas från 1884, då Flottans stab inrättades. Detta skedde genom generalorder nr 5532 den 7 november 1884, utfärdad av nådigste befallning av sjöministern, konteramiralen C G von Otter och är i marinstabens arkiv intagen som dess ankommande handling nummer 1. Flottans stab ändrades från den 1 januari 1908 till Marinstaben, bland annat föranlett av kustartilleriets uppsättande 1902 och med kustartilleriinspektören ingående i staben. Marinstaben fanns kvar till och med den 30 juni 1994, då samtliga försvarsgrensstaber inordnades i det nya Högkvarteret, samtidigt som ett Marincentrum sattes upp.

Befattningen Chefen för Marinen tillkom först 1937.

Som föregångare till Marinstaben kan räknas Tredje riksämbetsverket, uppsatt 1634 och allmänt kallat Amiralitetskollegium. Kollegiet var i princip ur funktion åren 1680-1687, då amiralgeneralen Hans Wachtmeister på Karl XI:s order så gott som enväldigt styrde Flottan. Amiralitetskollegium flyttade 1680 till Karlskrona, men flyttade tillbaka till Stockholm 1776. År 1780 återupplivades Generalamiralsämbetet och detta innebar, att Amiralitetskollegium framtogs sina befogenheter, varför det drogs in 1791.

År 1794 övertogs ledningen av Storamiralsämbetena för örlogsflottan och arméns flotta. Detta förhållande varade i endast tre år och år 1797 ersattes ämbetet av kommittéerna för förvaltande av örlogsflottans respektive arméns flottas ärenden, en organisation som 1803 blev Förvaltningen av sjöärendena. Samtidigt överlämnades en väsentlig del av stabsgöromålen till en nyskapad myndighet, konungens tjänstgörande generaladjutant för flottorna.

Men, som Alf Henrikson en gång skrev, "Det blev, som det var, så återupplivades 1827 Storamiralsämbetet och nu under chefskap av kronprins Oscar, sedermera Oscar I.

Såväl Storamiralsämbetet som Generaladjutantämbetet upphörde 1840 i och med att stabsärendena flyttades till sjöförsvarsdepartementet.

Under åren fram till 1884 skedde ett antal förändringar, bland annat inrättades 1872 i departementet en militärteknisk byrå.

Förste chef för Flottans stab var konteramiral Carl Philip Samuel Virgin, som tillträdde befattningen den 1 oktober 1884 och avgick med pension den 31 mars 1889.

Från början fanns Marinstaben på Riddarholmen, men flyttade den 1 oktober 1899 till Skeppsholmen. Här blev man kvar till 1943, då man flyttade till Banérgatan på Gärdet (Tre vapen) för att 1981 flytta till Lidingövägen, där man blev kvar till indragningen 1994. Delar av staben satt fram till 1981 åter på Skeppsholmen i Amiralitetshuset.

Siste marinstabschef var generalmajor Lars-Göran Persson.

Titeln Chef för Marinen försvann också 1994, men är nu fr.o.m. 2016 återskapad.

Olle Melin

Så här skrev Alf Henrikson i sin helhet.

Det var som det var, tills det blev som det blev.

Det blir som det blir, när det är som det är.

Det är som det är tills det blir som det blir.

Faran är att det blir som det var.

Karlshamns kastell

Den danska dominansen i Östersjön bröts definitivt 1658 genom freden i Roskilde. Nu var stormakten Sverige som störst.

Blekinge utgjorde ett gränsland, som ständigt hotades av krigiska hemsökelse. Både svenska och danska arméer drog härjande genom landskapet. Bönderna i gränsområdet deltog ogärna i konflikterna. I stället slöt gränsborna så kallade bondefreder, där man lovade varandra, att handeln skulle vara fri och att inte följa sina herrar längre än till gränsen.

Bodekull (det ursprungliga Karlshamn) var sedan tidigt 1500-tal en livligt trafikerad bondehamn och en plats lämpad för skeppsbyggeri. Ortens uppland sträckte sig långt upp i Småland och handeln var stor.

Omedelbart efter freden i Roskilde sände Karl X Gustav Erik Dahlberg, då generalkvartermästarelöjtnant, till Blekinge och Bodekull. Efter att ha rekognoscerat platsen, som kungen avsåg göra till regionens handelscentrum med örlogshamn och örlogsvarv, fick han ordern att på några veckor *"avsticka några skansar så och en stad, som där anläggas skulle"*.

Dahlberg ritade "Gamle skans" på Boön och gjorde ett förslag till skans på Inre Ortholmen.

Bodekull fick sina stadsrättigheter 1664 och namnet Karlshamn 1666. Boöskansen uppfördes som ett provisorium sommaren 1659 av dagsverkspliktigt folk rån Asarum och soldater från Kalmar regemente.

Någon medveten försvenskning i Skåne och Blekinge igångsattes inte efter 1658, men människorna märkte ändå snart, att det var nya herrar, som styrde. Människorna i de ockuperade landskapen hade alltså inte svårt att välja sida, när en dansk armé på 15 000 man i juni 1676 landsteg söder om Helsingborg och Skånska kriget var ett faktum.

Frisholmen

När danskarna anföll, ansåg man att skansen på Boön måste flyttas. Dahlberg valde Frisholmen. Under några hektiska sommarmånader 1675 uppfördes en provisorisk fästning. Två blockhus och en mursträckning med fyra kanonbatterier på den nordvästra delen iordningställdes.

1676 erövrades Frisholmen av danskarna efter en kortare belägring. Fästningen blev en viktig stödjepunkt för de blekingska friskyttarna (snapphanarna). Krigslyckan vände och snart belägrades och kapitulerade Frisholmen. De danska soldaterna tvingades ut på mördande långvandringar. Garnisonen i Karlshamn fick marschera upp till Röros i Norge. Två tredjedelar av dem dog på vägen.

Kastellet har haft 16 batterier. Av dessa var bara två uppmurade av sten och kunde bära de tyngsta kanoner-

na. De övriga batterierna var timrade. Under långa perioder kunde man inte skjuta från dem, utan att riskera att de föll ihop. De största kanonerna var på 24-pund.

Efter fredsslutet 1679 förstärkte vallarna och under det Stora Nordiska Kriget slog fästningen 1717 tillbaka ett danskt anfall mot Karlshamn. Efter en period av förfall moderniserades skansen och ett tenaljverk uppfördes runt hela ön. På 1740-talet är Kastellet fullt utbyggt och rymmer en mängd byggnader.

Den siste kommendanten

Kastellets siste kommendant var kaptenlöjtnanten Carl Ludvig Carlström. Han styrde garnisonen 1851-1864 via skriftliga order från staden till garnisonsbefälhavaren på Kastellet. Bemanningen utgjordes av en korpral, 12 man från Kalmar regemente och fyra båtsmän. Husen uppgavs på denna tid vara "förfallna och underminerade av råttor. Ved och ljus förekom blott under tiden oktober – april och även då sparsamt".

Kungl Maj:t beslöt att Karlshamns kastell skulle avvecklas den 31 december 1864. Garnisonen var då fyra man. En rymde i november och en dog strax innan nyåret.

Kommendanten och hans två soldater halade flaggan för sista gången kl 14.52 till tonerna av en paradmarsch blåst av stadens skarpskyttekår.

Redan den 1 januari 1865 ströks Kastellet ur förteckningen över rikets befästningar.

År 1901 köpte Karlshamns stad Kastellet och Boön

Siste kommendanten på kastellet, Carl Ludvig Carlström

Kastellet på 1740-talet

av kronan för 25 000 kronor. I dag är Kastellet klassat som fornlämning och är därmed skyddat enligt Kulturminneslagen.

Intressant är Dahlbergs förslag till befästningar på Boön och på Inre Ortholmen. Lite längre ut i inloppet till Karlshamn. Just på dessa öar anlades minstationer för minlinjer, som skulle täcka inloppet till Karlshamns hamnar. Stationen på Boön försvann på 1960-talet, då hela minlinjen manövrerades från Inre Ortholmen. Även denna station är i dag avvecklad.

I dag är det två ideella sällskap, Castellanerorden och Lions Club i Karlshamn, som svarar för verksamheten på kastellet.

Ett stort antal byggnader har funnits på kastellet, men utav det nuvarande byggbeståndet är det endast Magasinet och Kruthuset som är från kastellets verksamhets tid. Kruthuset är från mitten av 1700-talet och ersatte då en äldre krutkällare, som ansågs otidsenlig.

1975 återskapades Barack för gemene ur Infanteriet. Den nya byggnaden byggdes helt efter originalritningar och i det nya huset inryms kastellkyrkan, en utställningslokal samt servering. Ett av de gamla batterierna är återskapat.

Om ett stort antal av de ursprungliga husen och anläggningarna är skyltade och man kan läsa om dess historia. Omedelbart innanför porten vid bryggan låg en gång Fånghuset, där sägnen säger, att här satt en gång den siste bonden på Trossö, Wittus Andersson.

En annan levande verksamhet på kastellet bedrivs av Marinbasen i Karlskrona i form av en avmagnetiseringsstation.

Sommartid har man gett teater på Kastellet.

Olle Melin

Foto Olle Melin och arkivbilder

Minnesplattan över Erik Dahlberg vid entrén till kastellet

Återskapat batteri

Bryggan och murarna

Kastellet från norr

Kapellet i den återskapade infanteribaracken

Kungl Örlogsmannasällskapets bibliotek i Karlskrona

Den 15 november 1771 instiftades Kungl Örlogsmannasällskapet i Stockholm, närmare bestämt i viceamiral Christoffer Falkengrens bostad på Långa Raden 4 på Skeppsholmen. Sällskapet är landets äldsta vetenskapliga akademi och kanske en av världens äldsta militärvetenskapliga samfund.

Under åren 1771-1784 hade akademien sitt säte i Stockholm. År 1777 omorganiserades galärflottan (den skulle därefter tillhöra arméns flotta och med såväl befäl som trupper förenas). Därmed blev ledamöterna efter hand skingrade, dels till Sveaborg dels till örlogsflottans station i Karlskrona. Mot slutet av denna period var akademiens verksamhet mycket begränsad och skulle med stor säkerhet ha avvecklats om inte Otto Henrik Nordenskjöld fått akademien att fullfölja beslutet att flytta sin verksamhet till Karlskrona.

Den 5 juni 1784 hölls det första sammanträdet i Karlskrona. I Karlskrona blev akademien kvar till mitten av 1950-talet, då den flyttade tillbaka till Stockholm.

Kungl. Örlogsmannasällskapet verkar för sitt syfte inom fyra maritima vetenskapsgrenar. Dessa är:

- I Strategi, operationer och taktik
- II Personal, utbildning och marinmedicin
- III Maritim teknik
- IV Sjöfart och andra verksamhetsområden av betydelse för sällskapets verksamhet

Biblioteket

Ett tidigt syfte för Kungl. Örlogsmannasällskapet var att förse sina ledamöter med litteratur för egna studier och vidareutveckling av yrkesskicklighet. När Gustaf III avslutade sin långa utländska resa förändrades Kungl. Örlogsmannasällskapets lokalisering till flottans huvudstation, Karlskrona. Från Stockholm flyttades då "Kungl. Örlogsmannasällskapets samtliga dokument jämte dess lilla bokförråd". I denna anda grundlades Kungl. Örlogsmannasällskapets bibliotek i Karlskrona.

Till en början höll man till på olika platser i Karlskrona men under år 1821 kunde man flytta till egna lokaler på Amiralitetstorget, som tio år senare även kom att hysa det år 1831 bildade Sjöofficerssällskapet i Karlskrona. Byggnaden, det s.k. Rabinska huset, flyttades från varvsområdet för att ge plats för de nya dockorna (femfingerdockorna). Huset kallas i dagligt tal för Sjöofficersmässen.

Flottans Män fick en pratstund med Andreas Nilsson, till vardags bibliotekarie på Sjöstridsskolan. Han är anställd av sällskapet 20 timmar per månad som

Sjöofficersmässen vid Amiralitetsslätten i Karlskrona

medhjälpare till ordinarie bibliotekarien, överste Bo Wranker.

Andreas berättade, att bibliotekets nuvarande lokaler finns i en tillbyggnad, byggd 1928-29 som en extra våning över mässens matsal och att för ändamålet sällskapet fick en donation på mer än 30 000 kronor från Wallenbergstiftelsen.

Syftet med biblioteket var att skapa förutsättningar för ledamöternas egenstudier samt att genom forskning och dokumentation skapa underlag för kommande generationer i utvecklingen av den marina vetenskapen. Den i detta sammanhang viktiga opinionsbildningen får därmed en framträdande plats i Kungl. Örlogsmannasällskapets verksamhet.

Man begärde tidigt från rikets ständer anslag för bokinköp, men att detta avlogs, varför böcker m.m. kom att anskaffas på annat sätt. På frivillighetsväg samlades pengar in för att kunna införskaffa litteratur i ämnen sjökrigsvetenskap och sjöväsendet i allmänhet. Böcker var på den tiden svåråtkomliga och dyra. Det var också vanligt, att sjöofficerare för sin praktik sökte tjänst i utländska flottor eller studerade utomlands men även tjänstgjorde i handelsflottan. De uppmanades då att ta hem sådan litteratur, som kunde berika biblioteket. Det innebär, att bibliotekets samlingar innehåller böcker på många europeiska språk, främst engelska och franska.

Biblioteket omfattar idag cirka 17 000 poster omfattande böcker, kartor (sjökort) och ritningar. Till detta kommer en omfattande konstsamling, men stor del av denna är utlånad och pryder lokaler på olika håll.

Bibliotekets äldsta föremål är ett pergament från 1200- eller 1300-talet och den äldsta boken är från 1590 och innehåller den danska sjörätten.

Andreas berättade vidare, att man inte längre köper ny litteratur utom om man kan komma åt kompletteringsexemplar till ofullständiga serier.

I dag är bibliotekets katalog inlagd i Kungliga bibliotekets databas Libris, vilket gör, att vem som helst kan ta del av bibliotekets innehav. Detta har också inneburit, att fler forskare sökt sig till biblioteket.

En intressant uppgift för bibliotekspersonalen är att för-

söka koppla olika böcker till någon av sällskapets medlemmar.

Marinens kadetter får under sin utbildning vid Sjöstridsskolan orientering om biblioteket och får också träna sig i att utnyttja bibliotekets faciliteter för de olika projekt, som ingår i deras utbildning. Kadetterna får också möjlighet delta i olika seminarier.

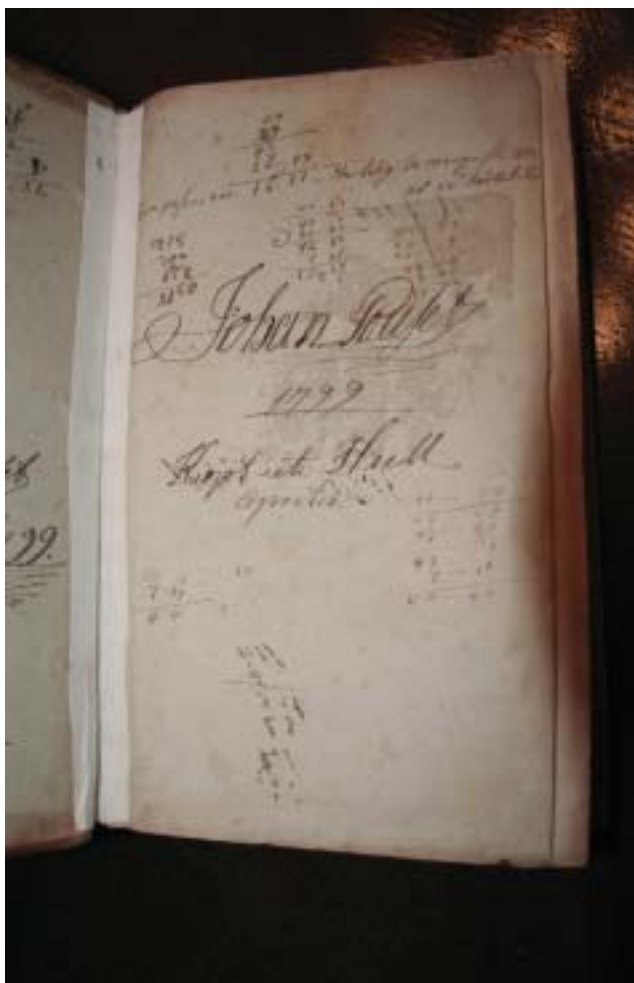
Beträffande ritningarna så handlar det i stor utsträckning om verk av Fredrik Henrik af Chapman, men även den svenska uppfinnaren m.m. John Ericsson är rikt representerad.

Hos örlogsmannasällskapet finns också ett omfattande bildarkiv om mer än 100 000 bilder. Detta arkiv är deponerat på Krigsarkivet, men är öppet för vem som helst att ta del av.

Det är lätt att konstatera, att Örlogsmannasällskapets bibliotek är en skatt utan liknelse och kanske kan biblioteket kallas för ett av världens mest omfattande nautiska bibliotek.

Olle Melin

Foto Olle Melin

Bok inköpt i Hull 1779 av Johan Puke och försedd med dennes anteckningar

Pergament från 1200- eller 1300-talen, bibliotekets äldsta verk

Sjökort över Östersjön från 1696, signerat Peter Gedda

Belägringen av Riga 1656

Den gamla manuella bibliotekskatalogen pryder ännu sin plats

Örlogshotellet i Stockholm

Välkommen i vår maritima miljö!

Glöm inte att DU har rabatt som medlem i Flottans Män

Centralt, lugnt läge.
Nära båt, T-bana, buss, spårvagn.

MED STATENS RAMAVTAL.

För rumsbokning:
www.orlogshotellet.com
info@orlogshotellet.com
Tel. 08-611 01 13
Teatergatan 3
111 48 Stockholm

*Stiftelsen
Drottning Victorias Örlogshem*
etabl 1908

Position: N 59° 19',8 E 18° 03',0

 båttjuristen
jurist till bord
**Specialist på
båttjuridik!**

Kontakta oss så får du kostnadsfritt
en kortare telefonrådgivning om hur
du bör gå vidare i ditt ärende.

0520-22 10 20
batjuristen.se
info@batjuristen.se

WEEKEND MITT I VECKAN

Kryssa till Tallinn eller Riga för en härlig weekend mitt i veckan. Upplev restauranger med nordiska favoriter och internationella smaker, skön avkoppling på relaxavdelningen och shopping till plånboksvänliga priser.

150:-
PRISEX PER PERSON

KRYSSNING 40 TIM
TALLINN | RIGA
Ingår: del i 8-hytt söndag-onsdag
t o m 31.5 2017.

 TALLINK

Boka på tallink.se | 08-22 21 40
Gäller utvalda avgångar. Begränsat antal platser.

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Nytt år, nya förväntningar för alla och envar. Vi hoppas, att världen skall slippa ifrån dessa hemska terroristdåd, som var kännetecknande för 2016.

Vår förening har lagt ett gediget år bakom sig. Vårt 70-årsjubileum blev en bra tillställning, där vi fick möjlighet att blicka tillbaka på gångna tider. Innevarande år bör förhoppningsvis bli mindre betungande i första hand för styrelsemedlemmarna.

Det mesta går i vanlig god stil. Vi återkommer med referat från årsmötet i nästa nummer.

Gert Malmqvist

Östersund

Den 11 december träffades en stor del av våra medlemmar med respektive för att avnjuta vår traditionsenliga Luciaglög. Fäbodstugan, som vi får använda vid våra sammankomster, låg vackert inbäddad i snö, marschallerna lyste upp vintermörkret och alla såg ut att trivas. Vi fick lyssna till ett föredrag av Östersunds stadsarkitekt Eva Boberg om stadens utvecklingsplaner och pågående byggnadsverksamhet. Spännande och trevligt framfört! Glädjande var det också, att vi värvat tre nya medlemmar under årets slut.

Vårt nyetablerade allsvenska fotbollslag har nu börjat sin träning, så det är dags att man i södra delen av vårt land börjar darra.

Och under tiden önskar vi er alla ett bra 2017 med kamratlig hälsning från oss i norr!

Jan Wikberg

Region Mitt

Norrköping

Utöver den utsökt välsmakande trerätters festmåltid, som köksmästare Lasse Karlsson och hans meriterade kocklag bjöd upp till, var inga speciella arrangemang inplanerade till avskedsträffen på Saltängsgatan den 16 november.

Det speciella och en aning vemodiga tillfället till ära, var det helt fullbokat vid denna sista sittning i den ombonade och med sin marina utsmyckning omvittnat trivsamma festsalen, som kommer att sörjas och saknas av många.

Vid samlingen i en något avlövad Kajuta blev det auktion, när ordförande Hillgren ropade ut ett antal föremål, som några av medlemmarna lagt anbud på. Den stora barskylden hade också blivit budgiven, men här är styrelsens uppfattning att den skall följa med till de nya lokalerna, vilket torde kunna tolkas som något positivt.

Sedan han slitit sig från köksbestyren, där han ingick i kvällens kocklag, gav föreningens förste ordförande Rolf Åhrberg, uppe från "trappodiet" en intressant tillbakablick på hur det var och gick till, när de här lokalerna introducerades för cirka 20 år sedan.

Bildtext Den "nya" byggnaden på Bråvallaområdet.

Beträffande nya lokaler nämnde ordföranden redan vid välkommandet till middagen, att man kommit fram till en lösning och här återkom han nu med lite mer detaljer. Det handlar om att hyreskontrakt med kort bindningstid är skrivet för en 100 m² lokalyta i markplan ute på Bråvalla, som är före detta flygflottiljens område i stadens nordvästra kant.

Som illustration visade Jan Knutsson några översiktsbilder på byggnaden och området, där även en viss grönyta kan disponeras och nära parkeringsmöjligheter finns tillgängliga. Vidare visade han husets planritningar, med verbal förklaring till hur de hyrda lokalytorna är tänkta att fördelas. Några bilder finns utlagda på hemsidan.

Hit kommer en stor del av kvarvarande bohag att flyttas, för att bereda möjlighet till ordinär verksamhet och gemenskap. Även bredare sammankomster av mindre lokalkrävande typ, som till exempel grill- och klubbafnär, bedöms kunna anordnas här.

För de månatliga måltidsträffarna, vars deltagarnummer oftast brukar överstiga

vad de nya lokalerna kan ta emot, har avtal tecknats med Frimurarna om att hyra matsalen i deras centralt belägna lokaler. En nödlösning där egna lokalers hemkänsla och skapade miljöer kommer att saknas.

Under 2016 inlämnade Robert Hillgren ett så kallat medborgarförslag till kommunen och väntar nu på att få föredra sitt ärende för den nämnd, som är handläggare i sammanhanget. Det för föreningens framtid intressanta förslaget går ut på ett samnyttjande av en kommunägd fastighet, där organisationer och föreningar med anknytning till sjön, skulle bilda en form av maritimt center.

Den K-märkta före detta mangårdsbyggnaden, är belägen strax söder om Motala ström, i ett naturområde nära stadsdelen Kneippen. Den står i dagsläget tom och är i behov av renovering.

Vid premiären i Frimurarlokalen den 18 januari, samlades ett 60-tal personer till årets första måltidsträff. Här serverades en förträfflig ärtmiddag, men som befarat kunde miljön kännas något ovan, med tanke på den i sammanhanget saknade marina inramningen.

Det, som bidrog till att skapa passande atmosfär, var den välbekanta klangen från ordförandens skeppsklocka, som han tagit med för att på sedvanligt sätt påkalla uppmärksamhet eller uppmäna till lämplig sänginsats.

Tidig morgon måndag den 23 januari ställde ett antal arbetsvilliga upp för att delta i lastning och lossning av flyttlassen till Bråvalla, där arbete nu pågår med att inreda och anpassa lokalerna.

"Så grant står Östergyllen i sommarfager prakt ..."

Det var diktarens sätt att beskriva, hur vi snart kommer att få uppleva den nejd, varifrån vi nu önskar alla en skön vår.

Bosse Petersson

Nynäshamn

Flottans Män i Nynäshamn har under 2016 års sista kvartal efter avklarad föreningsdag och Velothonlopp samt 5-kamp kunnat återgå till lite mer normal verksamhet inom föreningen.

Soppkväll med spännande föredrag hade vi den 27 oktober, då, efter en god ärtsoppa och läckra pannkakor, församlingen fick lyssna på Gunnar Bengtsson, som med sedvanlig god kännedom, om vad som händer, berättade om framtiden för vårt sorgebarn Musköbasen. Det finns hopp om en militär marin framtid där, vilket gläder oss mycket som varande grannar till basen. Gunnar hade också information och tankar om Nordstream 2 och dragning-

en av den andra gasledningen i Östersjön.

Efter Gunnar kom så kvällens huvudföreläsare Lars Engström. Han berättade om Helikopterflottiljens mångåriga historia med förhyrda helikoptrar från Ostermans via en helikopterdivision på Bromma till att i september 1962 ha en färdig helikopterflygbas på Berga med beteckningen 1.hkpdiv. 1998 bildas helikopterflottiljen på Malmen och många skiftande modeller senare och efter försvarsbeslut så lyfte 2005 den sista helikoptern från Berga och epoken på Södertörn var slut.

Vid Krigsseglardagen 6 november var vi som vanligt representerade vid den stillsamma högtiden i Djurgårdskyrkan och den 19 november hade vi en representant från Nynäshamn, Bo Schagerberg, som för Riksförbundets räkning deltog vid Karlstadsföreningens 10-årsjubileum och överlämnade en flagga från Riksförbundet Flottans Män.

I november månad har vi inget månadsmöte - det är ju så nära till Jul! Och det uppmärksammade två medlemmar, som slog följe med Stockholmsföreningen på deras julbordsresa i slutet på november. Trots att resan började med kajseglats för att invänta bättre väder, stormvarning var utfärdad, så var det en trevlig och rolig resa, som lockar till fler tillfällen med det glada gänget! Tack för att vi fick följa med, säger Bo och Berit.

4.sjöstridsflottiljen hade avslutning i exercishallen på Berga Örlogsskolor den 8 december där föreningen i samarbete med Haningeföreningen delade ut premier till årets sjöman. Samtidigt avtackades Chefen för 4:e Ewa Skoog Haslum för gott samarbete av Riksförbundet, lokalföreningarna och veteranerna.

Nynäshamnsföreningens Lillejul har många traditioner, som måste uppfyllas, även om vi vuxit ifrån tomte med tillhörande säck, så är glögg, pepparkakor och julmusik, under det att mingeltimmen pågår självklarheter. Snabbt fyllde personalen på borden med kall och varm mat och övriga tillbehör fanns att inhandla. Lika snabbt försvann det ut på tallrikarna till de 40 gäster, som åt och sjöng sig genom kvällens sänghäfte. "Vår" kock Micke och hans personal avtackades med de julstjärnor, som prytt borden under kvällen och "vår" restaurang Balder är rätta platsen för detta firande, som föreningen avslutade med ett lotteri, där inkomsten läggs på kommande underhåll av Marinstugan.

Berit Åberg

Stockholm

Lille Jul

Söndagen den 27 november kl. 1700 anträdde 37 personer från Flottans Män landgången till m/s Cinderella. Men p.g.a. snöstorm blev vi två timmar. försenade, innan vi lämnade Stadsgårdshamnen. Ombord fungerade allt enligt programmet med mingel och välkomstdrink med tilltugg. Vi hade en stunds trevlig samvaro med presentation av samtliga och historier med minnen från Flottan berättades. Förutom FM Stockholm var även medlemmar från Nynäshamn, Haninge och Sundsvall med.

Kl. 2030 var det dags att ta för oss av julbordet med god aptit. En och annan snaps gick också ner. För detta speciella ändamål hade Birgitta skrivit egna texter till snapsvisorna, som sjöngs unisont till kända melodier. Örjan och Jerka sjöng också en duett till en egenkomponerad text till allas förtjusning.

Dansmusik till Leif Kronlunds Storband med gästartisten Loa Falkman var mycket uppskattat av festdeltagarna.

Då vi vaknade upp i Mariehamn efter en gungig natt, hade vinden mojnat och när solen gått upp, kunde vi njuta av vår vackra skärgård i vintertid. Nöjda och glada var vi tillbaka i huvudstaden på måndagen kl. 1515.

Luciakaffe

Luciakaffet inträffade i år på rätt dag d.v.s. på Luciadagen den 13 december. Till vår inbjudan kom 40 personer, som bjöds på kaffe och glögg med traditionella tillbehör. Dagen till ära, i brist på en riktig Lucia, spelades en italiensk version av Santa Lucia med Malena Ernman, som hade hämtats upp via Spotify. Vår ordförande Örjan Sterner önskade alla God Jul och Gott Nytt År och på återseende 2017.

Birgitta Nordenbris

Kanonföredrag i Stockholm

Örlogshemmet konferensrum var den 14 februari fullsatt, när marinarkologen Fred Hocker från Vasamuseet föreläste om regalskeppet Vasas artilleri. Den forskning, som bedrivs vid museet, vill bl.a. ha svar på 1600-talets sjökrigskonst, artilleriets verkningsgrad och kanonbetjäningarnas arbetsmiljö under pågående strid. För att kunna göra detta krävdes verklig eldgivning med denna tids kanoner. Bärgade kanoner från Vasa är visserligen i perfekt skick och kunde ha använts vid försöken. Med tanke på att en originalkanon kunde skadas vid skjutning, var dock inte detta möjligt. Istället beslutade projektet att låta tillverka en exakt kopia av en av Vasas standardkanoner, en 24-pundare modell 1620 med 146 mm kaliber och 2,85 meters

längd. Utan lavett väger en sådan pjäs 1250 kg.

Ett intensivt arbete påbörjades. Kopian tillverkades i ett återvinningsföretags gjuteri med en bronslegering så lik Vasakanonernas som möjligt. Svartkrut tillverkades av ett tyskt företag. Krutladdningarna skulle föras in i kanonmynningen i papperskartuscher. Sådana tillverkades av ett kanadensiskt företag med samma metod som originalpappret. Kanonkolor och andra projektiler skulle tillverkas. Ett utsnitt av en "fartygssida" med samma dimensioner som *Vasas* byggdes i polsk ek och då det i Sverige inte fanns någon kunskap om, hur mynningsladdade kanoner riktades, rekryterades en grupp "hobbyartillerister" från USA. Där sköt de nämligen vid tävlingar skarpt med liknande mynningsladdade kanoner.

Den färdiga kanonen med lavett och "skjutmål" transporterades till Bofors, som upplät en av sina provskjutningsbanor. Vid skjutning visade det sig, att en kanonkula med viss tur kunde träffa ett mål på tusen meters avstånd. På ett avstånd om 200 meter kunde man få en träffbild med någon meters diameter. Under två veckor avlossades sammanlagt 54 skott med kanonen och förutom rundkolor sköts pikelod, saxelod, kedjelod och länklod. Dessa lod användes under 1600-talet för att skada motståndarens rigg, men det visade sig, att de också lätt passerade genom dåtidens bordläggning, där de orsakade mer splitter än rundkulorna. Projektilerna filmades med höghastighetskameror, Man dokumenterade projektilens bana, inbrytning och splitterbild inne i fartyget. Vid anslaget höll kulan en hastighet av 340 m/s och efter att ha passerat bordläggningen 318 m/s. Vid ett tillfälle passerade en kula genom bordläggningen och fortsatte in i skogen, där den bl.a. efter 700 meter kapade en stor tall. Därefter fortsatte den ytterligare ett antal meter.

När en kanonkula passerar genom en fartygssida av trä, bildas ett stort antal splitter. Småsplitter var p.g.a. sin ringa vikt inte så farliga och gick inte igenom sjömännens vadmalskläder, men skadade naken hud. Däremot var större splitter mycket farliga för besättningarna. Ett annat problem för kanonbetjäningarna var de rökgaser, som trycktes ut genom kanonens fänghål.

När *Vasa* beställdes lät kungen också beställa de kanoner som skulle bestycka fartyget. Att bygga *Vasa* tog 18 månader i anspråk. Att i Brunkebergsgjuteriet färdigställa alla kanoner tog dock längre tid. *Vasa* fick därför ligga ett år vid kaj för att vänta på sin bestyckning. *Vasas* kanoner stod uppställda, så att de i princip kunde skjuta i alla riktningar runt fartyget. På den tiden sköt man inte "bredsidor" eller salvor, utan varje kanon var individuell och

Örjan och Jerka tar ton vid lille jul 2016

avlossades "vid läge". När *Vasa* levererades, var hon det fartyg, som hade störst eldkraft i hela världen. Det fanns större örlogsfartyg på flera håll, men inget med motsvarande bestyckning.

Taktiskt var det ett problem, att flottans officerare egentligen inte ville ha *Vasa*. För dem var äntringen det viktiga. En stor mängd soldater beväpnade med yxor och pikar skulle snabbt äntra det fientliga fartyget, slå ut besättningen och ta fartyget i så oskadat skick som möjligt. På det sättet

fick man ju ytterligare ett fartyg i sin flotta. Det var aldrig ett mål att sänka motståndaren. *Vasa* var därför i officerarnas tycke för hög och hade ett för litet däck att ställa upp äntringsstyrkan på.

Gamla artillerister och andra Flottans Män fick denna kväll mycket ny kunskap på ett briljant sätt förmedlat av Fred Hocker. Han tackades med en lång applåd och en liten "gottepåse".

Krister Hansén

FFred Hocker berättar

Vasa, som hon torde sett ut

Region Syd

Karlskrona

Eftersom vi inte hört av oss sedan en tid, kommer här en resumé av vad, som hänt inom föreningen under året 2016.

Vid medlemsmötet den 18 februari gästades vi av Erik Melin, stabschef i projekt A26, vid Saab/Kockums. Erik bjöd på en mycket spännande och intressant föreläsning om de två ubåtar, som beställts med leveransstart 2022 till svenska marinen.

Årsmötet 2016 genomfördes i Fylgia med 40-tal kamrater närvarande. Mötet inleddes med en högtidlig parentation av under 2015 bortgångna kamrater. Styrelsen omvaldes i sin helhet. Styrelseledamoten Stellan Andersson erhöLL FM Hederstecken. Veterantecken tilldelades Kjell Gunnarsson, Anders Eriksson, Owe Andersson, Nils Johansson och Bengt Johnson.

Efter årsmötesförhandlingarna serverades en utsökt trerättersmeny, varefter följde en bildvisning från marinflyget på

Stumholmen av Hans Egerström och han överlämnade också en tavla som gåva till föreningen med motiv av *HMS Fylgia*.

Den 14 april genomfördes intressanta studiebesök på ABB och Roxtec på Verkö, där mycket kunniga guider gav oss en inblick i högteknologisk process för tillverkning av kraftkablar respektive modulbase-rade kabelgenomföringar.

Tisdagen den 17 maj gjorde vi vår traditionella vårresa med ett 40-tal resenärer. Destinationen var Helsingborg och Sofiero Slott, där en guide hälsade oss välkomna och gav en inlevelsefull guidning i den vackra slottsparken, som firade 150-årsjubileum detta år. Detta följdes av en välsmakande lunch på slottets glasveranda. Under hemfärden tackades reseledarna med välförtjänta applåder.

Den 18 augusti samlades ett 60-tal deltagare på Skönstavik för traditionsenlig grillfest, vilka möttes av ett fint sommarväder och vackert dukade bord. Ordförande hälsade alla välkomna till en trevlig kväll. Efter mingel företogs en tipspromenad i den vackra omgivningen, som följdes av en delikat grillbuffé. Alla lät sig väl smaka och njöt samtidigt av sång och musikunderhållning.

Ordförande delade ut ankarmedalj i silver till Bo-Inge Andersson för hans gedigna insatser för föreningen.

Kvällen fortsatte med allsång och gemytlig stämning i Flottans Mäns anda.

Mellan den 9-12 september genomförde vi en mycket uppskattad resa till Berlin med Trossö Buss, som drivs av vår medlem Magnus Pettersson och han hustru Elisabeth.

Besöket inleddes på lördagen med en guidad tur genom staden. Bl.a. besöktes resterna av Berlimumuren, Check Point Charlie, Brandenburger Tor samt flera andra intressanta platser i denna världsstad. Eftermiddagen användes för fria aktiviteter som shopping på KA DE WE, besök på Kaiser Wilhems Gedächtniskirche och EU-centret.

Söndagen användes för besök i Potsdam, där vi guidades runt, bl.a. på Cecilienhof slott, där Potsdamkonferensen hölls 1945, liksom besök av Marmorpalatset Heiliger See.

Efter en välsmakande lunch besöktes Schloss Sans Souci med dess vackra park och en rundvandring i det magnifika slottet med dess konstskatter.

Vid vårt oktobermöte i Fylgia gästades vi av KA2-oktetten som gav oss en förstklassig och mycket uppskattad musikunderhållning med en väl sammansatt repertoar, som avslutades med "Örlogssång" av Evert Taube.

Vid månadsmötet den 17 november gästades vi av ommendör Håkan Magnusson, som presenterade enheten "Produktion marin", ett ansvarsområde för den långsik-

Bussresa till Sofiero 17 maj-16.

tiga försvarsplaneringen, där utbildning av personal och anskaffning av högteknologisk materiel finns i tillräcklig omfattning.

Samverkan med Finland och Nato kommenterades särskilt.

Ordföranden tackade därefter för föredraget och överlämnade boken "Flottans Män berättar".

Den 3 december avhölls julsamkväm på Fylgia. Efter mingel med glögg och tillbehör avåts ett välförsett och välsmakande julbord. Göran Kullving ansvarade för julmusik, allsång med snapsvisor enligt ritual.

Ordförande överlämnade en vacker jul-

grupp till hedersledamoten Kjell Hartvig. Även hedersledamöterna Rolf Ahlin och Lars Hansson, som inte hade tillfälle att närvara, kom senare att uppvaktas. Per Nejdefelt dekorerades med FM heders-tecken. Ingvar Stenmark och Elving Gustavsson fick blommor och applåder för sina insatser med julbordet.

Trött av år och åra har jag med ålderns rätt tagit mig friheten att "kvajila" ihop ovanstående delvis med hjälp av ordförandens sommarbrev och Stellan Anderssons referat i lokalpressen.

Hans Pettersson

Bussresa 9-12 sept-16 till Berlin. "Checkpoint Charlie"

Malmö

Vi i FM Malmö har bara haft en sammankomst sedan förra numret av vår kära tidning. Det var månadsmötet den 21 november. Vår planerade julfest 2016 blev tyvärr inställd p.g.a. för få anmällda.

Det var egentligen tänkt, att en annan person skulle komma och hålla föredrag den 21/11, men så blev det inte, utan vår outtröttlige ordförande Hans Carlsson tog över som föredragshållare och då blir det alltid intressant. Så även denna kväll när Hans kåserade om ubåtar och ubåtsfolk. Vi fick först se och höra lite om hans egen långa tid i flottan. Han har bl.a. varit in-skriven på 24 olika ubåtar!

Till denna kväll hade ytterligare två Malmö-medlemmar dykt upp, som inte brukar komma på våra möten, Håkan Still och Bruno Holm. De fick därför också berättat, vilka de var och vad de gjort i flottan. Håkan har också legat på ubåt och hade flera intressanta kommentarer till Hans bilder och berättade även ett par anekdoter från sin tid i djupet.

Och tro det eller ej, men vid vår traditionella lottdragning som vi alltid har, med fina böcker som vinster, lyckades våra två nya besökare bli de två första, som vann!

Stefan Leo/Hans Carlsson

PS. Vi på redaktionen tycker, att Hans ubåtsföredrag var så intressant, att det mycket väl platsade som en egen artikel. Red.

Trelleborg

Vid decembermötet gästades vi av legenden i ubåtsvapnet "Ubåts-Hasse" Carlsson. Han berättade om sitt liv i marinen och i synnerhet på ubåtar. Skämtsamt kan man väl säga, att han levt längre tid under vatten än över! Han gick i skolan i Lysekil och intresserades tidigt för båtar och hav samt för sportdykning. Den vägen gick det till marinen!

Hasse har tjänstgjort på kryssaren *Göta Lejon* och någon fregatt, men annars är det 24 (tjugofyra) ubåtar, han har tjänstgjort på, ett imponerande antal, förmodligen ett svärslaget rekord! Hasse har ägnat många år som konsult och expert åt bl.a. Försvarets materielverk. Hasse har varit med vid provsprängningar av trycksprov, givetvis ombord på ubåten, som utsattes för provet!

Hasse har gjort en intressant karriär inom en ubåtsflotta, som inte längre finns.

Aftonen avslutades med en lækker jultallrik med tillhörande gröt. Ett trettiotal medlemmar deltog. Många God Jul-häls-

ningar utväxlades, innan vi skingrades.

Vid januarimötet gästades vi av Anders Otterlund, projektledare för HTM Gotland, Saab/Kockums i Malmö. Anders berättade, att Kockums i dagens läge har en orderstock på 10 miljarder, vilket motsvarar cirka 9% av Saab omsättning. Detta är mycket glädjande siffror!

Han berättade också, hur ubåtar av Gotlandsklassen byggs om och modifieras. Livslängden på en ubåt är cirka 28 år och halvtidsmodifiering sker efter cirka 15 år.

Västervik

I slutet av november kom kriget till Västervik. Det var den omfattande höstmanövern Swenex 2016, som genomfördes utefter den södra ostkusten. Lucernahamnen avspärrades och blev marinbas för några hektiska dagar. U-båtsräddningsfartyget *HMS Belos* var centrum för de marina övningarna. En ubåt av Gotlandsklass strök ljudlöst förbi på Lucernafjärden. Mommehåls flygplats var helikopterbas med massor av containrar, helikoptrar och bilar. Både det inhägnade området på Lucerna och flygplatsen var skyddsområden med tillträdes- och fotoförbud. Och så har vi haft ovanligt många med tjusiga uniformer i staden. Annars märkte vi inte så mycket av övningskriget.

Sedan ett par år tillbaka har vi gjort preliminära årsprogram för våra sammankomster. Programlistan har vi skickat ut tillsammans med inbetalningskortet för årsavgiften. Vi skickar den fortfarande per post med inbetalningskort. Programlistan har i stort sett hållit sedan vi började. Vi

Inredningen rivs ut, båten delas och byggs till med två meter. Ombyggnad sker av tor-net, ny utrustning och informationsskydd installeras. Sonar och radar byts ut.

Ombyggnaden av ubåtarna beräknas vara klar 2018-19. Leveranserna av de nya ubåtarna i A26-klassen ska ske 2022-2024. Glädjande nog har dessa stora beställningar gjort, att många nyanställningar skett både i Malmö och Karlskrona.

Veikko Bern

har bytt föredragshållare bara ett par gånger och då för att vi har fått chansen på mer aktuella och spännande alternativ.

Vi har 8-10 sammankomster per år, i regel förlagda till tredje måndagen i månaden och så har vi styrelsesammanträden första måndagen i månaden.

Årets program inleds med att vi med egna krafter berättar om en minsprängningsolycka här i Västervik för nästan 100 år sedan och så refererar vi åminnelsen av jagarolyckan på Märsgarn 1941.

På februarisammankomsten får vi besök av Havs- och Vattenmyndigheten, som berättar om sin verksamhet.

Mars blir som vanligt årsmöte och på aprilmötet blir det Västerviks-nostalgi om Hootenany Singers. Till majmötet har vi bjudit in författaren till boken *"M/S Estonia – den svenska statens haveri"* och i början på juni har vi vår vårlunch.

Hösten inleds med ett föredrag om Ubåtens historia. Hans Carlsson från Malmö kommer och berättar. Vi gör ett byte av fö-

Båtsman Örnfjäders Vråtorpet vid Västerviks Museum

redragshållare här, då undertecknad åker till Malmö i maj och berättar om båtsman Humbla.

Vi gör ett besök på vårt fina psykmuseum i september. Så har vi filmaften i oktober och avslutar med adventskaffe i slutet av december.

Vi gör en tydlig reservation, att det kan bli förändringar i programmet och vi har funnit, att framförhållningen med årsprogram underlättar föreningens planering. På köpet marknadsför vi också verksamheten till medlemmarna.

Under året skall vi också försöka få in ett besök i Karlskrona och då naturligtvis besöka Marinmuseum. Själv har jag ett besök på Femöresfortet i Oxelösund på önskelistan och jag hoppas, det skall bli tillfälle till ett sådant under året. Ja, så skulle det vara kul att besöka Beredskapsmuseum utanför Helsingborg också. Vi får se vad det blir.

Det är också så, att föredrag om Flottan är det, som intresserar medlemmarna mest.

Jag tror att byta föredragshållare mellan lokalföreningarna, som vi gjort med Malmö och tidigare med Växjö, är ett bra sätt.

På önskelistan står att vi skall bli bättre på att marknadsföra vår förening, få fler medlemmar, som har vår uniform och att vi deltar offentligt i högre utsträckning. Jag tänker då på Nationaldagen, till exempel, och kanske vid andra officiella evenemang. Vi bör synas i försvarsdebatten också och jag tycker att vår förbundsordförande gör utmärkta inlägg i denna i vår tidning. Skickas de till dagstidningarnas ledarredaktioner? Om inte, så tycker jag, att så borde göras.

Christer Warfvinge

Växjö

Den 16 november hade vi filmkväll. Bengt Carlsson hade med sig fyra olika filmer: Robotbåten Luleå, Muskö, Royal Clipper och Sjunkbombsfällning. Till filmerna bjöds det på strömmingsmacka.

Tisdagsträffen den 6 december blev som vanligt en trevlig samvaro med god mat och en massa prat.

Lördagen den 10 december avslutades året med firande av LilleJul. Efter det framdukade julbordet såldes det lotter, där vinsterna bestod av choklad. En av våra nya medlemmar, Lotta Dalenius, fick motta FM-nålen. Vid dragningen i medlemslotteriet blev Stefan Johansson vinnare. Grattis Stefan!

På tisdagsträffen den 3 januari fick vi besök av en journalist från tidningen Magazinet. Han intervjuade ordföranden och tog några bilder. Detta resulterade i ett re-

portage någon vecka senare om Växjöföreningen och om det kommande 70-årsjubileumet, som äger rum lördagen 12 augusti.

Årsmötet ägde rum lördagen den 21 januari. Efter att ha varit styrelsen trogen i många år hade Kjell Svensson avböjt omval p.g.a hälsoskäl. På hans post invaldes Ove Engkvist. Styrelsen består av följande: ordförande Sten Svensson, vice ordförande Leif Carlsson, skattmästare Kjell Sandgren, sekreterare Annelie Sandgren, ledamöter Lennart Friberg, Leif Sandgren och Ove Engkvist. Efter årsmötet serverades traditionsenligt pytt i panna och kaffe med semla. Sekreteraren tilldelades förtjänsttecken och Ove Engkvist, Saul Maltzeff och Stellan Nilsson fick motta lilla FM-nålen. Vid årets första dragning i medlemslotteriet blev vinnaren Lennart Salomonsson. Grattis!

Annelie Sandgren

Region Väst

Halmstad

Första söndagen i februari avhölls föreningens årsmöte. Även detta år deltog cirka 12 % av föreningens medlemmar i mötet – glädjande. Till årsmötesordförande valdes vår hedersmedlem, Carl-Gustav Bergenstråhle. Detta var inte första gången, utan den artonde. Det blev inga större förändringar i styrelsen. Michael Rapp invaldes som ordinarie styrelsemedlem och Arne Guntell ersatte Åke Svensson som suppleant. Efter avslutade mötesförhandlingar överlämnade Carl-Gustaf en minia-

tyr av den skeppsgossestaty, som står utanför den f.d. skeppsgossekasernen i Karlskrona. Statyn hade en gång förärats Carl-Gustaf i hans egenskap av Hedersskeppsgosse. Vår förening har tagit över de föremål och den dokumentation, som har tillhört "Föreningen Najadens Vänner". Denna förening upphörde formellt i januari i år.

Fjolårets sista kamrataften fick ställas in, inte, som det brukar heta, av flera skäl, utan av ett. Skälet var, att stadens anrika fotbollsförening, Halmstad Bollklubb, spelade kvalmatch till Allsvenskan. Laget kvalade in, kanske tack vare stödet från FM.

Årets sista tillställning i vår stuga var den återkommande adventslunchen. En god lunch serverades och efterföljdes av trevlig och lättsam samvaro, precis som det skall vara.

Den 14 december var det åter dags för utdelning av premie till bästa kamrat i samband med specialistofficersexamen på FMTS. Premien utdelades till kadett Michael Frode av föreningens ordförande vid en högtidlig ceremoni i St. Nicolai kyrka, där bl.a. Marinens musikkår deltog. Premien utdelades för åttonde gången och 1 år utexaminerades fyra kadetter tillhörande Marinen.

Första aktivitet innevarande år var årets första kvartalsmöte. Vid detta möte var 10 % av föreningens medlemmar på plats.

På årets första kamrataften stod en av våra webbmastrar och tillika "hovfotograf", Leif Leihed, för programmet. Vi fick se att antal bilder från tidigare verksamheter, städdagar, olika möten och kamrataftnar. Förutom detta visade Leif några bilder, som tagits utmed Nissan, när han pro-

Hedersskeppsgossen Carl-Gustaf Bergenstråhle överlämnar skeppsgossestatyetten till ordförande Kjell A Jönsson. Foto Leif Leihed

menerat till och från marinstugan. Vi såg många trevliga och vackra bilder på många stiliga föreningsmedlemmar. På vår hemsida finns också ett antal trevliga foton och i stugan finns också ett antal fotoalbum för påseende.

Vid mars månads kamratafton kommer två av våra medlemmar, som tjänstgör på FMTS, att berätta om olika sensorer i Försvarsmaktens olika system. I april tar föredragshållaren oss med till Grönland och diverse äventyr där.

Övriga aktiviteter framöver är kommande riksårsmöte på färja till Kiel, en vårfest är inplanerad, sedvanligt nationaldagsfirande, sommarfågelskjutning i Danmark och eventuellt deltagande som funktionärer i samband med Nordiska Militära Kamratföreningsmötet 14 – 18 juni. Innevarande år är Halmstad återigen värdhamn för "The Tall Ships Races" och i samband med detta planerar vi för "Öppet Hus" 1 juli.

Vi har en väl genomarbetad hemsida, som är värt ett eller t.o.m. flera besök. Om ni har något att berätta från Er tid i örlogs- eller handelsflottan, hör gärna av er. Eventuellt tillhörande fotografier skannar vi in och bifogar er berättelse.

Väl mött i stugan
Kjell A Jönsson

Jönköping

Flottans Defileringsmarsch spelades för Flottans Män Jönköping

Verksamhetsåret 2016 för den yngsta Flottans Mäns Föreningen i vårt land d.v.s. Flottans Män Jönköping, fick en magnifik avslutning, då medlemmarna, med flera respektive i hyrd buss, åkte till Karlsborg den 1 december för att traditionsenligt lyssna på Marinens Musikkår från Karlskrona.

Jönköpingsflottisterna var där för femte året i följd. Att Marinens Musikkår spelar just i Fästningskyrkan i garnisonen Karlsborg hör samman med Västgötakavalleristernas oförglömliga insatser i slaget vid Lund år 1676. Detta slag firas således i Karlsborg varje år den 1 december och Livregementets Husarer, d.v.s. K 3 i Karlsborg, står i centrum för detta firande, som inleds med konsert i Fästningskyrkan, där Marinens Musikkår under ledning av dirigenten Emil Eliasson bjöd på underhållande musik med anknytning till julen.

Inledningsvis hälsade regementschefen för K 3 det fullsatta auditoriet välkommet till kvällens konsert och riktade ett speciellt välkommen till Husarernas Veteranförening vid K3 och till Flottans Män Jönköping. Marinens Musikkår bjöd på underhållande musik där "Hej, mitt vinterland" klingade särskilt fint, men så var

också musikarrangemanget gjort av Huskvarnasonen Niclas Rydh, till vardags bastrombonist i Bohuslän Big Band.

Avslutningsvis tackade K 3 regementschef Marinens Musikkår för musiken och fortsatte i sitt tacktal med att framföra Flottans Mäns Jönköpings önskan om att få lyssna på Flottans Defileringsmarsch, som spelades före den avslutande Livregementets Husarers, d.v.s. K3:s Marsch. Lita på, att det var 20 stolta sjömän, som reste sig upp och med handen på hjärtat lyssnade på Defileringsmarschen. Tack Marinens Musikkårs producent och tack till Peter Stolpestad, som hjälpt till med att infria önskemålet om den klingande marschmusiken. Meddelas kan, att Peter Stolpestad, slagverkare i Marinens Musikkår, som gjorde stora personliga insatser för att rädda musikkåren för några år sedan, nu lämnar den ärorika kåren för att i stället bli länsmusikchef i Östergötland och således chef för den imponerande orkestern Östgötamusiken.

Leif Aljered

Karlstad - Värmland

Som Du kanske redan läst firade vi 10 års jubileum 19 nov. Läs gärna den artikeln!

Med anledning av jubiléet ställde vi in årets julbord och satsade i stället på att träffas över en kopp kaffe och en skinkmacka för att önska varandra God Jul och Gott Nytt År.

Vattenskadan har visat sig vara större än man befarat så till vida, att det spridit sig in i köket i stora lokalen, varför man kommer att bryta upp golvet även där.

Den 12/2 blev det klart att vi kan börja flytta in i det nya köket. Det ska bli skönt, så nu behöver vi inte oroa oss för årsmötet.

För övrigt har det varit en snöfattig tid, åtminstone i Karlstad. Vintern kom inte förrän i samband med årets VM-rally, då vi

Marinens Musikkår Karlskrona spelade Flottans Defileringsmarsch för Flottans Män Jönköping vid konserten i Fästningskyrkan i Karlsborg.

Foto: Hans Suneson

fick lite snö och kyla i Karlstad. I norra Värmland, där rallyt gick av stapeln, har det varit något bättre.

Under senare delen av 2016 såldes TpbS 276 till Danmark. Vi kan endast tacka Filip Gille, som under åren tagit oss ut i Vänerens skärgård på trevliga turer. Hur det blir med detta nu får framtiden utvisa.

Vår verksamhet under vintern har hittills varit ringa med avsaknad av klubbhuset. Vår förhoppning är, att det ska bli bättre med huset uppräfschat.

Med hälsningar från Solens stad

Bert Ägren

TpbS 276 såld till Danmark

Lysekil

Den traditionella klubbaftonen gick av stapeln fredagen den 18 november och blev en mycket lyckad tillställning med cirka 40 deltagare. Ordförande Jackie Lindebäck hälsade samtliga hjärtligt välkomna, i synnerhet de närvarande kvinnorna och de nya medlemmar, som för första gången deltog i föreningens landbaserade sammankomst. Ordförande konstaterade, att Flottans Män Lysekil fortsatt sin positiva trend, vad gäller medlemsvärvning.

Klubbmästarna Jan-Otto Pettersson och Per Lyrheden hade engagerat Havets Hus Bistro, som serverade härlig pyttipanna och stekta ägg med tillbehör, ett mycket uppskattat arrangemang väl genomfört. Alla tackar och bugar! Nämnas skall också, att försäljningen av barens tillgångar krympte glädjande fort och förhöjde stämningen under kvällens gång.

Den som verkligen höjde stämningen var marinforskaren och journalisten Terje Fredh. Terje berättade om "Bohuskustens sjöfolk", där bl.a. skepparen Gustav i Grönli från Hamburgsund 1928 seglade till Åbyfjorden och lastade blocksten. Vinden dog och Gustav låg stilla i väntan i en vecka, för han hade ingen motor i sin båt *Nordstjärnan*. Vid angräddning Halmstad hamn blåste det riktigt rejält och ingen lots mötte, varför Gustav revade seglet, kastade två ankare i havet och drev in till kajen. Detta är sjömanskap av högsta klass.

Terje berättade också om en skeppare som för att undgå tullen, klädde en slaktad gris i pyjamas, seglade till Norge och bytte grisen mot brännolja. Skepparen Gunnar Abrahamsson från Grundsund startade makrillsaltning på Shetland och gjorde en rekordresa 1945 med båten *Dalia*, som på hemresan fiskade 43 000 kg långa på bara en vecka.

En gammal historia från landbacken i Lysekil handlar om "Radhes magasin", som stod, där taxi finns idag. Riksansikvarieämbetet ville att byggnaden skulle minnesförklaras. Gubbarna från ämbetet ankom Lysekil en måndag och då hade magasinets rivits!

Terje, som varit journalist i 55 år, visade fotografier och skyltar och berättade många trevliga och intressanta episoder, som han upplevt. Terje har skänkt inte mindre än 41 500 bilder till Sjöhistoriska museet samt till Bohusläns museum.

Terje tackades för sitt fantastiska föredrag med stormande applåder. Terje skänkte även två "Maritima almanackor 2017", vilka auktionerades ut bland medlemmarna.

Föreningen erhöll även två foton på *HMS Älvsnaven* samt tre foton av marina helikoptrar av Harry Holm från Hällevads-

Terje Fredh

holm, vilka kommer att pryda vårt klubbhus.

Riksförbundets skrivelse "Tema medlemsvård" stödjer vi till 100% med några mindre justeringar.

Vi vill tidigarelägga Lennart Bresellmetoden att starta 1 juli.

Vidgad rekryteringsbas stöds till 100% och kräver aktuell och bred förklarande info.

Varberg

Skeppskväll - Myteriet på *Bounty*

Vår medlem Arne Sikö berättade med stor inlevelse om Myteriet på *Bounty*, en fantastisk historia med många spännande ingredienser.

Myteriet på *Bounty* var en händelse, som utspelade sig ombord på skeppet *HMS Bounty* den 28 april 1789 och har återskapats i flera böcker, filmer och sånger. Myteriet leddes av Fletcher Christian mot kaptenen William Bligh.

HMS Bounty var ett brittiskt fartyg, som 1787 avseglade från England till Tahiti, för att där samla in plantor från brödfruktträdet, som skulle fraktas till Antillerna. På vägen tillbaka inträffade det kända myteriet den 28 april 1789. Kapten Bligh lyckades så småningom ta sig till Timor. Några i

Att medlemmar utgår kan ha många psykosociala anledningar, där vi känner, att vi inte har kännedom eller på något vis kan tackla dessa problem.

Jackie Lindebäck

Foto Ronny Olsson

det upproriska manskapet slog sig ned på den obebodda ön Pitcairn, som de koloniserade. De som stannade på Tahiti fångades sedan och ställdes inför krigsrätt i London.

En spännande skeppskväll serverad av Arne Sikö som sannerligen har förmågan att fånga publiken. Tack Arne!

Julbuffé

Den sedvanliga julbuffén serverades i Marinstugan lördagen den 3 december. Som vanligt samlades festkommittén i byssan tidigt på eftermiddagen för att förbereda julbordet och duka upp borden i stora samlingsrummet.

När samtliga julfirare hade anlänt, bjöds på god glögg med mingel. Årets julbuffé

Årets jultomte, Karl-Henrik Weddig

var välbesökt med förväntansfulla deltagare. Alla lät sig väl smaka av julens delikatesser.

Arne Sikö berättar om Myteriet på Bounty

Under kvällen kom årets jultomte, Karl-Henrik Weddig, med alla julklapparna.

Varberg Navy Singers underhöll med välkända julvisor och övrig repertoar.

Sånggruppen är alltid lika uppskattad av medlemmarna.

Göran Andersson

Ängelholm

Ytterligare ett bra verksamhets år kan läggas till handlingarna. När dessa rader når våra läsare, har vi redan kommit in i årets tredje månad. Just i dessa dagar är det tid för vårt årsmöte, som vi återkommer till i nästa upplaga av vår fina tidning.

Under våren har vi planerat för två föredrag, som kommer att äga rum i vår Kajuta. Båda kvällarna kommer egna medlemmar medverka. Först ut blir örlogskapten Jan Tornerhjelm den 8 mars. Han har alltid något intressant att berätta för oss. Senare i vår har Skribenten av dessa rader lovat berätta om och visa mina bilder från "Operation Kullen", den största marina övningen i våra farvatten. Anledningen var H 55, den stora utställningen i Helsingborg 1955. Den Marina övningen lockade 125 000 åskådare till Kullabergs slutningar mot Skälderviken denna vackra somardag. Närmare 50 örlogsfartyg deltog, allt ifrån kryssare till minsvepare och på södra sidan av Kullaberg stod 25 000 motorfordon parkerade Gör om det om ni kan!!

Första maj kommer Hemvärnets Musikkår till oss för 55. Året. Detta måste firas, glöm inte att ställa upp och komma till vår trädgård och Kajuta denna dag. Detta gäller särskilt våra medlemmar. I mån av plats är alla välkomna till Östergatan 89.

Tidigare i vår är det som vanligt Regionvästmöte i Göteborg lördagen den 4 mars. Ansvariga var våra kolleger i Halmstad. Om vi blickar till baka på året som gått, så blir väl den stora händelsen vår stads 500-års jubileum med många höjdpunkter, som vi kommer att minnas. För vår del var be-

söket av alla musikanter, främst då naturligtvis Marinens Musikkår, det mest minnesvärda. Vi i Flottans Män uppskattade verkligen detta besök.

Som vanligt har vi söndagsöppen Kajuta mellan klockan 0900 – 1200. Om det blir ändring, se annons. Och slutligen, glöm inte kolla vår hemsida, www.flottansman.se/Angelholm.

Vår Webbmaster Bertil Lundvall mejladress flottansmanangelholmag@mail.com Telefon till Kajutan är 0768- 494861

Gunnar Gunnarson

Från det lyckade föredraget med F-10 Kamratförening. Lars-Erik Uhlegård berättade om sin tjänstgöring i Must. Från vänster Lars-Erik Uhlegård avtackades av vår ordförande Lars Linde med lergök och en flaska vin. Längst till höger Lars Hedström, styrelseledamot i F 10 Kamratförening, som överlämnade boken Flygareminnen från F 10 Bulltofta 1940-1945. Se nr 4-2016)

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år född

1922-05-13 Wille Willhelmsson SKÅNES FAGERHULT
1922-05-28 Rolf Andersson NYHAMNSLÄGE

90 år född

1927-04-12 Åke Regnander FARSTA
1927-05-09 Åke Björkman TÄBY
1927-05-16 Börje Grafman VÅLBERG
1927-05-17 Bertil Ahlqvist VISBY
1927-05-20 Lars Karlsson BANDHAGEN
1927-05-28 Alf R. Stålborg KARLSKRONA
1927-05-30 Stig G A Nilsson KARLSKRONA
1927-06-01 Gunnar Laxander VÄSTERÅS
1927-06-15 Kurt Ekstrand HANINGE

85 år född

1932-04-11 Karl-Erik Hansson TRENSUM
1932-04-27 Sven Evert Andersson LJUNGBYHOLM
1932-05-03 Bertil Abrahamsson HALMSTAD
1932-05-07 Bernt Wahlström KARLSKRONA
1932-05-08 Sture Lundberg NORRTÄLJE
1932-05-11 Yngve Bucht V FRÖLUNDA
1932-05-12 Sigvard Samuelsson GÖTEBORG
1932-05-24 Leif Olsson LYSEKIL
1932-05-26 Jan Bring NACKA
1932-05-30 Stig Johansson VÄRNAMO
1932-06-07 Rune Åsebäck GÖTEBORG
1932-06-11 Ingemar Adolphsson FARSTA
1932-06-17 Gunnar Kall KUNGÄLV
1932-06-30 Karl-Erik Åkesson HÖÖR

80 år född

1937-04-11 Bertil Mossberg UDDEVALLA
1937-04-14 Sten Hornfelt ASARUM
1937-04-21 Göran Möller TÄBY
1937-04-22 Birjer Andersson JÄRVSÖ
1937-04-22 Leif Leihed HALMSTAD
1937-04-23 Ebbe Rocén VÄSTERVIK
1937-04-27 Owe Jonsson SÖDERTÄLJE
1937-04-28 Karl Sparud V FRÖLUNDA
1937-04-29 Bengt Johnson LYCKEBY
1937-04-30 Eije Högberg VÄSTERVIK
1937-04-30 Jonny Bram KARLSHAMN
1937-05-03 Bernt Lundqvist SOLLENTUNA
1937-05-16 Conny Isebak DEJE
1937-05-16 Rolf Johansson STURKÖ
1937-05-24 Bo Nilsson TANUMSHEDE
1937-05-25 Per Jacobson STJÖRDAL Norge
1937-05-31 Guy Rosvall HELSINGBORG
1937-05-31 Lars Åkesson TUNDELSTA
1937-06-12 Kjell Björklund VENDELSÖ
1937-06-12 Tommy Flisberg ÅKERSBERGA
1937-06-13 Rolf Allan Borglid JÖNKÖPING
1937-06-14 Ulf Jonsson SÖDERKÖPING
1937-06-16 Ingemar Aronsson FARSTA
1937-06-17 Bruno Lindqvist SKURUP
1937-06-17 Kerstin Sebardt VÄSTERVIK
1937-06-22 Bertil Carlsson KARLSHAMN
1937-06-22 Robert Quiding KARLSKRONA

75 år född

1942-04-01 Ulf Ekman N-0165 OSLO
1942-04-02 Christer Cardell KARLSKRONA
1942-04-07 Kjell Magnuson ENSKEDEDALEN
1942-04-09 Daniel Sandström SOLLENTUNA
1942-04-10 Bengt Johansson HANDEN
1942-04-10 Per-Olof Bengtsson VARBERG
1942-04-17 Bruno Höyer SÖDERTÄLJE
1942-04-18 Christer Jarmland EKSJÖ
1942-04-20 Tord Petersson KARLSKRONA
1942-04-21 Nils Ekander KARLSKRONA
1942-04-21 Roger Lundgren LYSEKIL
1942-04-28 Jarl Rådlund GÖTEBORG
1942-05-04 Harald Abramson STOCKHOLM
1942-05-06 Bengt Lind ÖSMO
1942-05-14 Sten-Åke Agnemyr KARLSTAD
1942-05-15 Erik Rhöse HAMMARÖ
1942-05-15 Kent Pettersson FISKEBÄCKSKIL
1942-05-22 Erland Falk UPPSALA
1942-05-26 Björn Hörgren HAMMARÖ
1942-05-27 Sylve Jönsson TRELLEBORG
1942-05-28 Sven Otto Ullnér KARLSKRONA
1942-06-03 Barbro Nerhagen VEJBYSTRAND
1942-06-05 Bo Johansson SOLNA
1942-06-06 Bengt Dagberg NORRKÖPING
1942-06-06 Jan Linder STOCKHOLM
1942-06-08 Jan Gunnarsson SALTSJÖBADEN
1942-06-14 Hans Heljedal HALMSTAD
1942-06-16 Gustav Lunki HÄRNÖSAND
1942-06-16 Veikko Larsson KUNGSHAMN
1942-06-19 Per Grape KARUNGI
1942-06-23 Lennart Lindqvist SÖDERTÄLJE
1942-06-25 Kent Melander BRANDBERGEN
1942-06-26 Östen Österberg GRÄDDÖ

70 år född

1947-04-03 Benny Björkman KOLMÅRDEN
1947-04-03 Birger Lundblad KARLSKRONA
1947-04-03 Christer Johansson VÄSTERVIK
1947-04-08 Kent Pejdel PHUKET
1947-04-12 Thomas Ohlsson TRELLEBORG
1947-04-15 Stig Möller TRELLEBORG
1947-04-16 Thomas Lorge STOCKHOLM
1947-04-17 Bo Callenberg LYSEKIL
1947-04-19 Christer Ekdahl VARBERG
1947-04-20 Sven-Gunnar Alevåg MÖLNDAL
1947-04-26 Bo Sillman NJURUNDA
1947-04-30 Britt Holmberg VÄSTERHANINGE
1947-04-30 Nils Odenberger KARLSHAMN
1947-05-01 Håkan Jufors RONNEBY
1947-05-03 Leif Eklind JÖNKÖPING
1947-05-04 Ulf Hegner HAVDHEN
1947-05-06 Urban Rooth HALMSTAD
1947-05-07 Fredrik Andersson VÄXJÖ
1947-05-08 Ingeman Jönsson KARLSKRONA
1947-05-08 Jan-Inge Andersson ÄNGELHOLM
1947-05-10 Bengt Bengtsson HALMSTAD
1947-05-10 Seppo Martikainen GNESTA
1947-05-14 Robert Carmstedt STOCKHOLM

1947-05-16 Lars Månsson NJURUNDA
 1947-05-19 Bengt Pettersson NORRTÄLJE
 1947-05-19 Lars Svensson GÖTEBORG
 1947-05-22 Bertil Sjöholm BROMMA
 1947-05-22 Sven Hasselbom BROMMA
 1947-05-28 Hans Carling VALLENTUNA
 1947-05-29 Bo Skarland TORSLANDA
 1947-05-29 Ola Ingemansson LYSEKIL
 1947-06-05 Anders Sandgren VISBY
 1947-06-11 Bertil Sjöfeldt LYSEKIL
 1947-06-15 Olof Johansson FARSTA
 1947-06-18 Arne Göthammar SÖDERTÄLJE
 1947-06-23 Eje Mårtensson LANDSKRONA
 1947-06-23 Glenn Linder STOCKHOLM
 1947-06-23 Per Nejdefelt STURKÖ
 1947-06-24 Ulf Söderberg ÅBY
 1947-06-26 Christer Cederberg ÅBY
 1947-06-28 Lars Strömberg STOCKHOLM
 1947-06-29 Rolf Remkeus HALMSTAD

65 år född

1952-04-01 Kenneth Fager KARLSKRONA
 1952-04-17 Per-Olof Johansson VALLÅKRA
 1952-04-21 Lennart Karlsson BACKARYD
 1952-04-23 Christer Pehrsson HALMSTAD
 1952-04-24 Hans Erik Fröjd ÖRSUNDSBRO
 1952-04-25 Connnny Nilsson KARLSHAMN
 1952-04-26 Håkan Pettersson VÄSTERÅS
 1952-04-26 Peter Ottosson LANDVETTER
 1952-05-01 Lennart Bergström LULEÅ
 1952-05-07 Lars Karlsson SKÄRHOLMEN

1952-05-14 Dag Tomas Wiklund FRÖSÖN
 1952-05-24 Håkan Hallberg VISBY
 1952-06-01 Kjell Svahn BUA
 1952-06-03 Sten Arnfeldt NYBROSTRAND
 1952-06-15 Anders Lindholm DJURSHOLM

60 år född

1957-04-01 Gunilla Sjöholm STRÖVELSTORP
 1957-04-14 Leif Fredriksson LYSEKIL
 1957-04-16 Ulf Larsson VÄSTERVIK
 1957-04-25 Anders Kajrud LYSEKIL
 1957-05-10 Anders Garin MALMÖ
 1957-05-28 Thomas Söör LIDINGÖ
 1957-06-07 Tore Larsson LIDKÖPING
 1957-06-08 Lars Hoff TUNGELSTA
 1957-06-11 Per-Erik Lögdberg TORMESTORP
 1957-06-13 Bengt Grip TRELLEBORG
 1957-06-26 Jan-Olof Rosén MALMÖ
 1957-06-29 Ove Johansson KARLSKRONA

50 år född

1967-04-02 Sten Hornfelt MÖLNLYCKE
 1967-05-28 Per von Krusensierne KOLMÅRDEN
 1967-06-03 Carl Wachtmeister ÄNGELHOLM
 1967-06-28 Owe Nilsson NORRKÖPING

40 år född

1977-04-30 Johan Olsson HALMSTAD
 1977-06-17 Johan Eliasson SÄVEDALEN

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland

Folke Ansén
 Sten Reutervik

Göteborg

Lennart Bengtsson
 Kent Bergström
 Bo Björklund
 Kim Forssblad
 Markus Fritz
 Per R Hedström
 Gunnar Jansson
 Mattias Lysell
 Hans Martinsson
 Gert Måbrink
 Kjell-Åke Nilsson
 Curt Schenström

Halmstad

Jens Månsson
 Ulf Ängemo

Härnösand

Christer Skyttberg

Jönköping

Gunnar Johansson

Kalmarsund

Tomas Abrahamsson
 Peter Helgesson
 Anders Svensson

Karlshamn

Christer Runesson
 Göran Wising

Karlskrona

Håkan Örman

Lysekil

Karl-Gustav Karlsson
 Gunnar Stranne

Malmö

Johan Granholm

Norrköping

Göran Sven Österlin

Norrtälje

Jens Alexandersson
 Björn Lilienberg

Sidney Rodenhake

Urban Söderman Carlsson

Stockholm

Mathias Engan

Anders Hjelm

Ole Holmberg

Kjell Lundgren

Katarina Schagerberg

Sundsvall

Erik Hansson

Bengt Jonsson

Daniel Näsman

Benny Westin

Södertälje

Olle Carapi

Lennart Lindqvist

Robert Mattsson

Roland Nykvist

Trelleborg

Stephan Bladh

Varberg

Roger Edborg

Jan Åke Ingemar Haglund

Eva-Maria Hay

Hans Marcus

Västervik

Milton Christer

Björn Guding

Roland Johansson

Christer Milton

Västerås

Peter Nicolaides

Hans Sundgren

Växjö

Eva-Lena Christofferson

Avlidna kamrater

Tord Alpadie KARLSHAMN

Född den 21 januari 1935

Benkt Berg FLAT ROCK, NC

Född den 23 juli 1937 Avliden den 29 oktober 2016

Karl Fischer HALMSTAD

Född den 31 mars 1931 Avliden den 22 november 2016

Henrik Forssell KARLSKRONA

Född den 21 oktober 1944 Avliden den 1 november 2016

Karl Ingemar Johansson HALLEN

Född den 9 januari 1947 Avliden den 14 december 2016

Jan Jutebo NORRTÄLJE

Född den 14 juli 1937 Avliden den 15 januari 2017

Lars Jönsson GÖTEBORG

Född den 17 april 1936 Avliden den 15 december 2016

Uno Jönsson GRÄDDÖ

Född den 1 mars 1932 Avliden den 8 januari 2017

Sune Nilsson GÖTEBORG

Född den 10 maj 1937 Avliden den 4 januari 2017

Bengt Odin STOCKHOLM

Född den 30 juli 1921 Avliden den 28 januari 2017

Tuve Persson HALMSTAD

Född den 25 maj 1936 Avliden den 27 november 2016

Axel Sahlin GÖTEBORG

Född den 2 mars 1927 Avliden den 10 januari 2017

Rickard Sandgren LYSEKIL

Född den 24 april 1943 Avliden den 22 november 2016

Stefan Selin ALNÖ

Född den 18 augusti 1964 Avliden den 1 december 2016

Sune Sundell NORRTÄLJE

Född den 31 maj 1933 Avliden den 10 december 2016

Bengt Svanberg LYSEKIL

Född den 15 december 1932 Avliden den 16 december 2016

Björn Wisjö HALMSTAD

Född den 12 november 1942 Avliden den 30 december 2016

Hedra våra avlidna kamraters minne med en gåva till Flottans Män. Pg 5 88 19-4.

Efter Din betalning sänder FM kansli blanketten till de sörjande.

In memoriam

Bengt Svanberg, född 15 december 1932 och medlem i Flottans Män Lysekil sedan 1975 samt hedersledamot sedan 2015 har avlidit den 16 december 2016.

Bengt hade ett flertal olika styrelseuppdrag och var bl.a. styrelseordförande under en period. Han var alltid positiv och kreativ och en mycket uppskattad kamrat.

Intresset för sjö och båtar grundlades också under hans tid i marinen med många månaders sjötjänst på olika örlogsfartyg. Bengt var född i Sjöbol i närheten av konservindustri och fiskevatten. Just fiske och att vara på sjön i egen båt blev ett av Bengts stora fritidsintressen.

Bengt startade målerifirma samt färgbutik, som han utvecklade och senare överlämnade till familjemedlemmar. Han hade stor omtanke om familj och släktingar och hans minne kommer länge att finnas kvar.

Flottans Män Lysekil
Jackie Lindebäck

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	0709-185 724	Dagsverkswägen 14	134 65	INGARÖ	jforslund80@gmail.com
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	0735-637 492	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	0705-214 439	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Sekreterare	Örjan Sterner	070-627 53 97	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	0705-214 439	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster						
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3 Öppet tisdagar 9-16	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: **Jan Wikberg.**

Härnösand	Åke Semb	070-603 93 59	Grönkullavägen 4F	871 60	ÄLANDSBRO	ake.semb@comhem.se
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se
Östersund	Jan Wikberg	0735-637 492	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: **Örjan Sterner, Bo Schagerberg och Lennart Persson**

Gotland	Olof Berglund	0705-767 187	Dalhem Dungårde 160	622 56	DALHEM	berglund.olof@telia.com
Föreningslokal:	Marinstugan	070-164 79 24	Södevägen 56 B	621 58	VISBY.	(Stugvärdens hemtelefon)
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	lars.g.engvall43@gmail.com
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBOLANDET	robert.hillgren41@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRÖPPING.	flottansman@telia.com
Norrälje	Kenneth Lundgren	076-166 95 66	Floragatan 9	761 31	NORRÖPPING.	kenneth.lundgren44@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen		Götgatan 14 A	761 64	NORRÖPPING.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	k.r.johansen@tele2.se
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Tommy Blomqvist	070-768 61 10	Stadshagsvägen 50	724 65	VÄSTERÅS	bm.k.b@tele2.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	stieg.andersson@swipnet.se

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: **Göran Löfgren och Rolf Pärnhem.**

Kalmarsund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Vårdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl@hotmail.com
Karlshamn	Rolf Pärnhem	0708-882 441	Drottninggatan 22	374 35	KARLSHAMN	rolfparnhem@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlshamn	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSHAMN	
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	KARLSHAMN	
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr	217 64	KARLSHAMN	goran.lofgren@tele2.se
Trelleborg	Göte Lindberg	070-840 18 44	Syréngatan 3	231 53	GÅRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Västervik	Åke Revelj	070-336 07 16	Hornsvägen 15 M	593 54	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	TRELLEBORG	gote.lindberg@outlook.com
					VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
					VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: **Lars Linde och Kjell Jönsson.**

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Frejagatan 6	431 44	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	flottansmangoteborg@telia.com
Halmstad	Kjell Jönsson	070-393 02 93	Norra vägen 21	302 32	HALMSTAD	jonssonkjell44@gmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Ulf Sjödén	076-266 05 16	Lerboda Framnäs	665 93	KIL	ulf.h.sjoden@tele2.se
Lysekil	Jackie Lindebäck	070-368 33 60	Dalskogen 169	453 41	LYSEKIL	jackie.lindeback@gmail.com
Varberg	Göran Andersson	070-370 18 88	Anders Petters gata 6	432 54	VARBERG	elg07@telia.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	072-200 17 01	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	flottansmanangelholm@gmail.com

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

Karlshamns kastell. Krutmagasinet

Karlshamns kastell. Krutkällare

KÖMS bibliotek. Ritning av monitor signerad John Ericsson

Bilder från Karlshamns kastell och KÖMS bibliotek

Foto Olle Melin

*KÖMS bibliotek. Bibliotekarien Andreas Nilsson bakom
det pampiga skrivbordet*

KÖMS bibliotek. Interiör Kungl Örlogsmannasällskapets bibliotek